

Aanvraag Vangnetuitkering Participatiewet over 2023¹

Versie: basisverzoek

Wat is een vangnetuitkering?

Gemeenten ontvangen op grond van de Participatiewet budget voor bijstandsuitkeringen en loonkostensubsidies. Dit budget wordt ook wel het BUIG-budget genoemd. Gemeenten die een tekort hebben kunnen in aanmerking komen voor een vangnetuitkering. De voorwaarden op hoofdlijnen:

- het tekort is groter dan een bepaalde toegangsdrempel;
- het college verklaart maatregelen te hebben getroffen om te komen tot tekortreductie;
- het college geeft een toelichting op deze verklaring;
- de gemeenteraad stemt in met de verklaring van het college.

Bekostiging door en verantwoording aan andere gemeenten

Met de verklaring verantwoordt u zich als college niet alleen naar de gemeenteraad, maar ook naar andere gemeenten. Deze gemeenten dragen financieel bij aan de vangnetuitkering waarop uw gemeente een beroep doet. Het gaat dus om solidariteit tussen gemeenten. De vangnetuitkeringen worden bekostigd uit het macrobudget (voor alle gemeenten) van twee jaar na het tekortjaar. Daarom moet het college inzicht geven in de maatregelen die het heeft getroffen om het tekort te reduceren.

Wat wordt verwacht van het college en de gemeenteraad?

Bij het indienen van het verzoek moet het college verklaren dat het maatregelen heeft getroffen om tot tekortreductie te komen. Deze verklaring moet de instemming hebben van de gemeenteraad. Ook moet deze verklaring worden toegelicht, zoals gevraagd in het aanvraagformulier (op het formulier de onderdelen A, B en C).

Wat is de autonome rol van de gemeenteraad t.a.v. de vangnetuitkering?

Het college vraagt de gemeenteraad om in te stemmen met de verklaring van het college. Met deze instemming bevestigt de gemeenteraad dat het college inzicht heeft gegeven in de maatregelen die zijn getroffen om het tekort te reduceren. De gemeenteraad moet in staat worden gesteld om de verklaring van het college adequaat te kunnen beoordelen. Het gaat hierbij dus om een gelijkwaardige informatiepositie van de gemeenteraad ten opzichte van het college. Daarom moet het college een samenvatting van de verklaring maken. De toetsingscommissie heeft een [checklist](#) voor raadsleden gemaakt, waarmee raadsleden de verklaring inhoudelijk kunnen controleren. Deze checklist wordt tezamen met andere informatie door VNG aangeboden op de website van VNG, [zie link website VNG pagina raadsleden](#).

¹ Versie aanvraagformulier d.d. 17 november 2022

Op welke wijze is de gemeenteraad geïnformeerd door het college?

Een belangrijke veronderstelling bij het vangnet is dat gemeenteraad en college regelmatig in gesprek zijn over ontwikkelingen in het bijstandsvolume (bijv. middels kwartaalrapportages). Op dit niveau wordt inhoudelijk gesproken over maatregelen (beleid en uitvoering) om eventuele tekorten te reduceren.

Het college wordt verzocht te beschrijven op welke wijze de gemeenteraad is betrokken vanaf het moment dat het tekort door het college wordt gesignaleerd tot en met het treffen van de maatregelen en de monitoring daarvan. Dit onderdeel is opgenomen na de samenvatting.

Wat mag de gemeenteraad van het college verwachten?

- Het college en de gemeenteraad moeten een gelijkwaardige informatiepositie hebben, daarom maakt het college een samenvatting van de toelichting.
- Het college beschrijft op welke wijze de gemeenteraad is betrokken vanaf het moment dat het tekort door het college wordt gesignaleerd tot en met het treffen van de maatregelen en de monitoring daarvan.
- Onderdeel A: Het college geeft de gemeenteraad via een analyse inzicht in de oorzaken van het tekort op de gebundelde uitkering (ook wel BUIG genoemd). Deze analyse kan zowel kwantitatieve als kwalitatieve elementen bevatten.
- Onderdeel B: Het college geeft de gemeenteraad inzicht in de (interne en externe) maatregelen, met een kwantitatieve en kwalitatieve toelichting waarom die naar verwachting leiden tot een reductie van het tekort.
- Onderdeel C: Het college geeft de gemeenteraad inzicht in welke mate (interne en externe) maatregelen beogen bij te dragen aan het (verder) reduceren van het tekort.
- Het college geeft de gemeenteraad inzicht in de planning en control-cyclus ten aanzien van het vangnet.

Bovenstaande informatie staat ook [op de website van de VNG](#)².

Op welke wijze wordt de gemeenteraad gefaciliteerd?

De toetsingscommissie heeft een checklist gemaakt voor gemeenteraadsleden. Het is een handzaam lijstje vragen en aandachtspunten. Raadsleden kunnen dit lijstje gebruiken bij het beoordelen van de vangnetaanvraag van het college. Deze checklist is opgesteld in samenwerking met raadsleden uit verschillende gemeenten en de Nederlandse Vereniging voor Raadsleden. De [checklist](#) staat samen met andere informatie op de website van de VNG.

De gemeenteraad heeft de mogelijkheid om in de aanvraag vangnetuitkering zijn opvattingen te geven over de verklaring van het college (in de verklaring staan de oorzaken van het tekort, de maatregelen om het tekort te reduceren, etc.). In het formulier zal op hoofdlijnen het proces worden

² [Vangnetuitkering Participatiewet: informatie voor raadsleden | VNG](#)

beschreven hoe de gemeenteraad betrokken is. Dit is vanaf het moment van signalering van het tekort en het daaropvolgend proces van treffen van maatregelen waar de raad bij betrokken is voordat de raad instemt met de verklaring van het college. De voorzitter van de gemeenteraad en de griffier tekenen voor de juistheid hiervan en worden in de gelegenheid gesteld om dit overzicht aan te vullen.

Hoe verloopt de aanvraagprocedure?

Het college dient het aanvraagformulier in bij de onafhankelijke Toetsingscommissie vangnet Participatiewet. De commissie moet de aanvraag uiterlijk op 15 augustus 2024 hebben ontvangen. De aanvraag dient met behulp van dit, door de minister vastgestelde aanvraagformulier, voor instemming aan de raad te worden voorgelegd en wordt naar ondertekening aangeboden aan de commissie via de website.

De Toetsingscommissie beoordeelt de aanvraag procedureel. Dit betekent dat wordt beoordeeld of het college en de gemeenteraad een aantal processtappen hebben doorlopen: het tekort is groter dan de drempelwaarde; het college heeft in de verklaring toegelicht dat maatregelen zijn getroffen om het tekort te reduceren en de gemeenteraad heeft ingestemd met de verklaring. De commissie geeft dus geen inhoudelijk oordeel over de aanvraag. Vervolgens adviseert deze commissie de Minister. Deze adviezen worden in beginsel overgenomen.

Gemeenten die interesse hebben in de maatregelen van andere gemeenten, kunnen terecht op de website van het vangnet. Hier zijn alle aanvragen gepubliceerd en gerubriceerd naar type maatregel, omvang van de gemeente en omvang van het tekort.

Aan het eind van het aanvraagformulier is een uitgebreide toelichting per vraag opgenomen voor de ambtelijke ondersteuning van het college. Voor een verdere toelichting op dit formulier wordt verwezen naar de informatie op de website:

<https://www.toetsingscommissievp.nl/vangnetuitkering-2023>

1. Verklaring college bij een basisverzoek

Dit gedeelte bestaat uit de volgende onderdelen:

- Samenvatting van de verklaring
- De beschrijving van de wijze waarop de gemeenteraad is geïnformeerd door het college
- A. Analyse van de oorzaken van het tekort
- B. Getroffen maatregelen om het tekort te reduceren
- C. Beoogde effect van de genoemde maatregelen
- D. Ondertekening door het college

Samenvatting van de verklaring van het college

De verklaring van het college bestaat uit vier subonderdelen: A) analyse van de oorzaken van het tekort, B) getroffen interne en externe maatregelen om het tekort verder te reduceren, C) beoogd effect van de genoemde maatregelen & D) ondertekening door het college.

Het college geeft hieronder een samenvatting van onderdeel A, B en C. Dat geeft de gemeenteraad een kernachtig overzicht, op basis waarvan het raadslid kan vaststellen waarmee hij instemt voordat hij ondertekent. Voor het gemeenteraadslid dat zich wil verdiepen in de verklaring van het college, wordt verwezen naar onderdelen A, B, C en D van het aanvraagformulier.

Richtlijn voor de omvang van de samenvatting van de drie onderdelen is in totaal maximaal twee A4.

Het ligt voor de hand dat een gemeenteraadslid de antwoorden op de checklist (zie achteraan dit formulier) terug kan vinden in de samenvatting.

A. Samenvatting onderdeel analyse van de oorzaken van het tekort

Uitgeest is de afgelopen jaren geconfronteerd met een tekort op de BUIG. De BUIG is een gebundelde uitkering voor het bekostigen van de uitkeringen in het kader van de Participatiewet, IOAW, IOAZ, Bbz 2004 en de inzet van loonkostensubsidie (LKS). Met andere woorden: het definitief rijksbudget is niet toereikend. We zien dat het te kort op de BUIG langzaam oploopt en ook het aantal inwoners met een bijstandsuitkering toenemen. Het jaar 2022 kende een jaargemiddelde van 146 bijstandsgerechtigden, dit aantal zien we stijgen in 2023 tot 152.

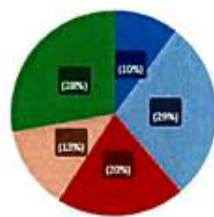
Uitgeest (incl. LKS)	Jaar gem. aantal	Definitief jaarbudget	Lasten	Baten	Totale kosten	Verschil
2022	146	2.134.337	2.332.493	55.727	2.276.766	-142.429
2023	152	2.375.172	2.658.119	52.567	2.605.552	-230.380

De geleidelijke stijging van het bijstandsbestand wordt onder meer verklaard door de impact van de taakstelling van de statushouders. Van het totaal aantal van 47 statushouders in de bijstand zijn er dit jaar 22 statushouders ingestroomd. Dat is een stijging van 47% van het aantal statushouders. Alleen al deze 22 geplaatste statushouders verklaart de toename van de uitkeringslasten.

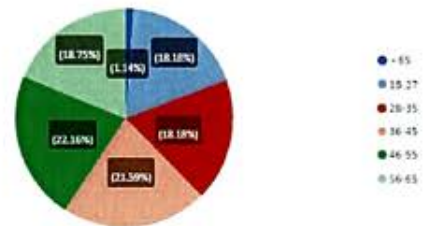
De uitstroom daarentegen blijft achter omdat we zien dat het zittend bestand een toenemende afstand tot de arbeidsmarkt heeft, de gemiddelde leeftijd stijgt (toename aantal 55-plussers), en er sprake is van een steeds groter wordende groep met een lange(re) verblijfsduur in de bijstand.

Daarnaast bestaat het huidige bijstandsbestand uit een dynamische bovenlaag van inwoners die instromen, waar mogelijk gelijk bemiddeld worden naar werk, en weer uitstromen. Dit geldt met name voor het grotendeel van de jongeren.

Verblijfsduur

Leeftijd

Van het zittende bestand verblijft 20% 3-5 jaar in de bijstand en 28% langer dan 5 jaar. 42% van het bestand is ouder dan 46 jaar; 20% ouder dan 56 jaar.

De bijstandspopulatie van Uitgeest heeft een dusdanige afstand tot de arbeidsmarkt, dat deze niet, of in mindere mate, heeft kunnen profiteren van de vele vacatures van de afgelopen tijd. Het wordt steeds moeilijker om bijstandsgerechtigden uitkeringsonafhankelijk te maken. Feit is dat er een gat zit tussen de gevraagde vaardigheden en competenties op de arbeidsmarkt en de vaardigheden en competenties waar de bijstandsgerechtigde over beschikt (mismatch).

Daarnaast wordt de doelgroep die in de bijstand instroomt steeds kwetsbaarder. Dit heeft te maken met het feit dat de instroom in de Wet sociale werkvoorziening (WSW) is gesloten en de instroom in de Wajong is beperkt. Als gevolg hiervan stromen deze inwoners in de Participatiewet. Dit zijn doelgroepen die vaak een grote afstand tot de arbeidsmarkt hebben waardoor een aanzienlijke investering in tijd benodigd is voor een succesvolle re-integratie.

Er wordt voor 2023 een beroep op de vangnetuitkering gedaan voor een bedrag van € 26.121.

Samenvatting onderdeel getroffen maatregelen om het tekort te reduceren

A. Interne maatregelen

Eén van de doelstellingen van Zaffier is het beperken van de instroom en verhogen van de uitstroom. Zaffier bundelt competenties en mensen waardoor meer specialisaties mogelijk zijn. Dit vertaalt zich in onderstaande punten:

Beperken instroom

1. Inwoners ontvangen sneller een plan van aanpak
2. Snellere doorbemiddeling naar het werkgeversservice punt

Verhogen uitstroom

1. Zaffier is een krachtige partner die op het niveau van de regio Alkmaar werkgevers helpt om te voorzien in hun vacatures en advisering en ondersteuning biedt.
2. Zaffier organiseert zelf het werk voor passende commerciële opdrachten voor inwoners die niet zelfstandig bij een reguliere werkgever aan de slag kunnen.

➤ Zittend bestand

Simpel switchen

Veel mensen die vanuit een uitkering willen gaan werken durven die stap niet te zetten. Zij hebben de zekerheid van een stabiel inkomen, vaste begeleiding of een veilige weg nodig. Simpel switchen wil de drempels om aan het werk te gaan wegnemen en het mensen makkelijker maken om een stapje terug te doen als het even niet lukt.

Instrumentengids EVA

Zaffier is in 2023 aangesloten op Eva. Eva staat voor Effectief, Vakbekwaam en Actueel. Eva is een instrumentengids (webpagina) die door alle consulenten te raadplegen is. Tevens maakt instrumentengids Eva het makkelijker om maatwerk te bieden aan werkzoekenden.

Subsidierегeling Individuele plaatsing en steun (IPS)

In maart 2023 is de subsidierегeling IPS voor de gemeentelijke doelgroep gestart. Zaffier zet in op een actieve samenwerking met de GGZ om voor zoveel mogelijk mensen die onder behandeling zijn bij de GGZ én de stap naar werk willen en kunnen maken mogelijk te maken.

Consulenten met aandachtsgebied psychische kwetsbaarheid

Zaffier gaat psychisch kwetsbare deelnemers en mensen met meervoudige problematiek, die langdurig niet gewerkt hebben, intensieve(re) dienstverlening bieden. Deze cliënten zullen worden begeleid door consulenten met aandachtsgebied psychische kwetsbaarheid en niet door de reguliere consulenten bij het team Participatie en adviseurs bij het team Werk.

Inburgeringsaanbod statushouders

Gemeenten zijn verantwoordelijk om statushouders een sluitend inburgeringsaanbod te doen. Zaffier biedt statushouders één van de 3 leerroutes, de module Arbeidsmarkt & Participatie en het Participatieverklaringstraject.

Pilot Project Nederlandse Arbeidsmarkt Navigatie (NAN) voor ex-statushouders

Het doel van het NAN-project is het versterken van ex-statushouders in het vinden van werk dat bij ze past, en het verbeteren van de Nederlandse taal, om zo duurzame uitstroom te genereren. Deelnemers doorlopen het traject Taal op de Werkvloer en een navigatie-traject, waardoor zij beter kunnen aangeven wat voor hen passend werk en passende werkomstandigheden zijn.

Pilot werken in de post voor statushouders

Voor de doelgroep statushouders is een pilot gestart met werken in de post. Statushouders krijgen direct een dienstverband aangeboden bij Zaffier afdeling post, waar zij de Nederlandse taal en werknemersvaardigheden kunnen ontwikkelen. Het profiel, de competenties en de vaardigheden van de kandidaat worden tijdens het werken in beeld gebracht. Het doel is het realiseren van een passende duurzame plaatsing op de arbeidsmarkt.

Werkstages

Voor de inwoners die de eerste stappen kunnen maken worden werkstages ingezet. Dit is een instrument voor klanten die niet middels loonkostensubsidie (LKS) aan het werk kunnen maar die meer loonwaarde kunnen genereren dan de beschut werkers. Hierin komt de meerwaarde van Zaffier voor het zittend bestand duidelijk naar voren

B. Externe maatregelen

➤ Arbeidsmarktregio

Versterken aansluiting Regionaal Platform Arbeidsmarkt en Human Capital Agenda

Uitgeest en Zaffier zijn aangesloten bij het RPA en het nieuwe initiatief van de Human Capital Agenda. Het betreft een integrale aanpak ter versterking van de regionale arbeidsmarkt, waarbij samen met het bedrijfsleven en het onderwijs wordt gewerkt aan de optimale match tussen werkgever en werknemer.

Regionale verbinder statushouders

In de arbeidsmarktregio werken we aan een betere arbeidsmarktpositie voor statushouders. In de arbeidsmarkt wordt daarom een regionale verbinder aangesteld die verantwoordelijk is voor het opstellen, laten vaststellen en (laten) uitvoeren van een regionaal gedragen en meerjarige aanpak om kansen van statushouders op de regionale arbeidsmarkt te vergroten.

Inzet jobhunters

Vanuit het actieplan "Dichterbij dan je denkt" zijn bij het Werkgeversservicepunt 3 jobhunters ingezet. Zij werken aanbod gericht, dus vanuit de kandidaat/inwoner. Voor die specifieke kandidaat gaan ze werkgevers benaderen en kijken of ze functies/vacatures passend kunnen maken.

Lerende netwerken Ministerie SZW

Zaffier is aangesloten op twee lerende netwerken vanuit het ministerie van SZW welke aansluiten op het programma Verdere Integratie op de arbeidsmarkt (VIA). Doel van de lerende netwerken is om kennis met elkaar te delen, dit wordt gedaan door werkbezoeken, praktijkinzichten en good practices te delen.

➤ Naleving

Heronderzoeksplan en rechtmatigheid 2023

Vanaf 1 oktober 2023 is er projectmatig een start gemaakt met het doen van heronderzoeken. Dit betekent dat alle inwoners met een uitkering levensonderhoud worden gezien en gesproken o.a. om rechten en plichten tegen het licht houden en te bespreken, en onregelmatigheden tijdig op te sporen en te corrigeren.

Nalevingskader

Zaffier heeft een nalevingsverordening opgesteld welke in Q4 2023 is aangeboden aan de raad. Dit biedt de inwoner maar ook de consulent duidelijkheid. Zaffier streeft naar optimale dienstverlening en maatwerk om te bereiken dat de verplichtingen voortvloeiend uit de wetten en aanverwante regelingen spontaan worden nageleefd, en niet-gebruik van regelingen wordt voorkomen.

Methodiek "Ken je klant"

Zaffier werkt vanuit de methodiek "Ken je klant". Het gaat om een inzichtelijk klantenbestand waarin de gegevens over de mogelijkheden, wensen en eigenschappen van de bijstandsgerechtigden bekend en duidelijk zijn. Kortom: wat weten, kunnen en willen zij?

➤ **Bedrijfsvoering**

Project Denktank

Het inventariseren binnen de setting van een denktank van onderwerpen, die voor anticipatie op toekomstige wetgeving zoals de Participatiewet in balans in aanmerking kunnen komen. Dat geldt in die gevallen waar wij van mening zijn dat dit voor de inwoner bijdraagt of tegemoetkomt aan het bieden van bestaanszekerheid of bijdraagt aan de participatie of re-integratie.

Project Methodisch werken

Zaffier zet de komende jaren in op methodisch werken; dit betekent volgens een systematische aanpak werken bij het begeleiden van inwoners naar werk en participatie met als doel duurzame uitstroom of duurzame participatie. Hiermee wordt een kwalitatieve verbeterslag gemaakt in het begeleiden van inwoners bij hun re-integratie/ participatietraject.

De werkgebieden binnen Zaffier die bestaan uit verschillende disciplines

De gemeenten die vallen onder Zaffier zijn voor de inkomensconsulenten opgedeeld in drie werkgebieden. Deze consulenten van Zaffier werken in de drie werkgebieden waardoor uniformiteit in de werkwijzen ontstaat. Voor de participatieconsulenten zijn de gemeenten opgedeeld in zes werkgebieden. De processen zijn voor alle gemeenten gelijkwaardig en kwetsbaarheid wordt verkleind.

Verbeterd controleplan

Zaffier werkt conform een controleplan waarbij periodieke heronderzoeken een belangrijke rol spelen. Hierdoor komen dossiers op regelmatige basis terug en worden ze gecontroleerd op juistheid. De rollen kwaliteit en interne controle zijn bij Zaffier gescheiden. Hierdoor kunnen de kwaliteitsmedewerkers zich richten op de kwaliteit en interne controle onafhankelijk de werkzaamheden uit voeren.

Meer inzet op kwaliteit en scholing

Zaffier zet beduidend meer in op kwaliteitsborging en kwaliteitsverhoging in plaats van enkel op toetsing achteraf. Cijfers worden gemonitord en geanalyseerd. Er wordt aangesloten bij landelijke benchmarks waardoor Zaffier kan zien welke resultaten zij behaalt en wat anderen doen.

B. Samenvatting onderdeel beoogd effect van de genoemde maatregelen

Dashboard

Zaffier informeert periodiek over de voortgang wat betreft de doelen van Zaffier zoals geformuleerd in het rapport *Bouwen aan Sora*. Deze resultaten worden op twee manieren gepresenteerd: in een kwartaalrapportage in de vorm van een gekwalificeerd rapport, en in een voor het bestuur toegankelijk gekwantificeerd dashboard. Het resultaat is een standaard kwartaalrapportage met gedragen definities en heldere afspraken over wie welke rol hierin heeft. Per maatregel kan zodoende inzichtelijk gemaakt worden wat het beoogde effect zal zijn.

Benchmark

Zaffier en Uitgeest zijn aangesloten op de Divosa benchmark. Dit is het instrument waarmee gemeenten hun resultaten op het gebied van werk & inkomen, statushouders en inburgering en armoede en schulden kunnen meten en vergelijken. De benchmark geeft inzicht in hoe de gemeente Uitgeest presteert op deze gebieden. Hierdoor kan Zaffier bijsturing geven op de genomen maatregelen en resultaten. Dit zal een effect hebben op het tekort.

Adequate informatievoorziening

Zaffier presenteert het dashboard en de benchmark cijfers in de raad van Uitgeest. Ook wordt de raad geïnformeerd middels de kadernota, begroting en het jaarverslag van Zaffier.

Hoe kwalificeert of kwantificeert het college het effect van de maatregelen?

Het aantal maatregelen dat het college heeft genomen is afdoende. Vanaf januari 2023 voert Zaffier de Participatiewet uit voor Uitgeest. Zaffier is nog een jonge organisatie en het eerste jaar heeft vooral de focus gelegen op het inrichten van de organisatie (bedrijfsvoering en personeel) en de basis goed neer te zetten, door te harmoniseren. Zo zijn alle verordeningen en beleidsregels opnieuw in Zaffier verband vastgesteld zodat er eenduidig kan worden gewerkt. In Q4 van 2023 zijn de verordeningen en beleidsregels door respectievelijk de raden en het AB van Zaffier vastgesteld.

Voor 2024 is de prognose dat de maatregelen ervoor zullen zorgen dat het tekort voor de gemeente Uitgeest grotendeels wordt teruggedrongen tot een niveau dat voor 2024 geen aanspraak kan worden gedaan op de vangnetregeling. Deze prognose is op basis van de huidige cijfers en gecommuniceerde voorlopige Rijksbijdragen.

Echter, Uitgeest heeft ook in 2024 te maken met een hoge taakstelling huisvesting statushouders. Dit betekent een blijvende instroom in het bijstandsbestand met statushouders, hetgeen een dempend effect kan hebben op de te nemen maatregelen.

Op welke wijze is de gemeenteraad geïnformeerd door het college?

In dit onderdeel wordt het proces op hoofdpijnen beschreven hoe de raad betrokken is vanaf het moment van signalering van het tekort op het BUIG-budget en het daaropvolgend proces van bepalen en treffen van maatregelen, tot aan het moment dat de verklaring van het college voor instemming wordt voorgelegd aan de raad. Ten einde dit zo eenvoudig mogelijk te beschrijven wordt gevraagd aan te kruisen op welke momenten de raad hierbij is betrokken. Dit geschiedt d.m.v. het plaatsen van een X voor het betreffende onderdeel. Daarnaast is er ruimte voor aanvullingen.

Op welke momenten werd de raad geïnformeerd over beleid, uitvoering en sturing van de Participatiewet en meer specifiek over het tekort op de BUIG, de maatregelen en de beoogde effecten daarvan?

	Moment in het proces
	De kadernota, de begroting.
X	Voorjaars- en najaarsbericht en jaarrekening.
	Maand-, kwartaal- of halfjaarrapportage. (ook wel genoemd Turap, Marap etc)
	Beleidsplannen, strategie- of koersdocumenten, plannen van aanpak of evaluaties.
	Informatie over bestandsontwikkelingen of over de voortgang van maatregelen.
	Nieuwsbrieven, bijeenkomsten en/of presentaties.

1. Verklaring college bij een basisverzoek

Dit gedeelte bestaat uit de volgende vier onderdelen:

- A. Analyse van de oorzaken van het tekort
- B. Getroffen maatregelen om het tekort te reduceren
- C. Beoogde effect van de genoemde maatregelen
- D. Ondertekening door het college

A. Analyse van de oorzaken van het tekort

Bijstand als vangnet

Het vangnet van bijstand is bedoeld voor mensen die (tijdelijk) niet in hun inkomen kunnen voorzien. Die groep is door afschaffing van andere regelingen meer divers geworden. Daarbij zien we dat een groot deel van de groep (zeer) langdurig een beroep op de Participatiewet doet, terwijl het hele systeem, inclusief de financiering, uitgaat van tijdelijkheid. Daarmee is sprake van een duidelijke breuk met het verleden van de ABW/nAbw/WWB.

Met de doelgroep arbeidsbeperkten die in de Participatiewet is toegevoegd door de stop op de instroom van de WSW en de wijziging van de Wajong, is er een groep bijgekomen die vaak langdurig (of zelfs structureel) begeleiding nodig heeft.

Voor Uitgeest vindt de verdeling van het BUIG-budget plaats op basis van het historisch model. Bij deze historische berekeningsmethode wordt een aandeel van het BUIG-budget toegekend op basis van de daadwerkelijke kosten van de bijstandsuitkeringen van de betreffende gemeente van twee jaar terug (T-2). Dit betekent dat de bekostiging van het lopende jaar 2 jaar achterloopt (T-2 systematiek). De BUIG wordt onder andere berekend op een aandeel van de daadwerkelijk gemaakte kosten. Andere factoren zijn bijvoorbeeld werkloosheidscijfers en leeftijden.

Onderzoek van AEF/de Beleidsonderzoekers 'Meerjarige tekorten en overschotten op het bijstandsbudget' laat zien dat het volume van het bijstandsbestand en de prijs van bijstand in beperkte mate beïnvloedbaar is. Er zijn weinig tot geen significante verschillen in volume en prijs gesignaleerd tussen overschot- en tekort gemeenten. Dit leidt tot de discussie hoe er gekomen kan worden tot een situatie dat er minder grote overschotten en tekorten zijn.

Divosa gaat hier de komende tijd met SZW over in gesprek om te pleiten voor passende, stabiele en voorspelbare budgetten.

Er wordt voor 2023 een beroep op de vangnetuitkering gedaan voor een bedrag van € 26.121.

Naam gemeente + (CBS-code)	Uitgeest (450)
1. Opgave lasten en baten PW volgens:	Versie A: prognose gemeente
Besteding (jaar T) algemene bijstand	€ 2.408.006
Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk)	€ 49.092
Besteding (jaar T) IOAW	€ 91.347
Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk)	€ -
Besteding (jaar T) IOAZ	€ 6.951
Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk)	€ -
Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud zelfstandigen	€ 13.621
Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud zelfstandigen	€ 3.475
Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk)	€ -
Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet	€ 138.194
Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk)	€ -
2. Berekening relevant tekort vangnetuitkering volgens:	Versie A: prognose gemeente
A) Lasten artikel 69 Pw	€ 2.658.119
B) Baten in kader budget artikel 69 Pw	€ 52.567
C) Netto lasten artikel 69 Pw (A-B)	€ 2.605.552
D) Totaal fouten en onzekerheden (Verslag van bevindingen accountant) Participatiewet (geen fouten en onzekerheden, dan 0 invullen)	€ -
E) Relevante bestedingen voor vangnet (C-D)	€ 2.605.552
F) Budget Pw 2023	€ 2.375.172
G) Relevant resultaat in bedrag voor vangnet: (F-E)	€ -230.380
G1) Relevant resultaat in % (G/F)	-9,70%
3. Berekening vangnetuitkering (tekort groter dan 7,5%) volgens:	Versie A: prognose gemeente
Eigenrisicodrempel (toegangseis) (7,5% van het toegekende budget)	€ 178.138
Bedraagt tekort meer dan 7,5% van het budget?	Ja
Hoogte vangnetuitkering (Totaal van H1 t/m H3):	€ 26.121
H1) Tekort 0 % t/m 7,5%, berekend over F (0%)	€ 0
H2) Tekort meer dan 7,5% t/m maximaal 12,5%, berekend over F (50%)	€ 26.121
H3) Tekort meer dan 12,5%, berekend over F (100%)	€ -

Context analyse

Deze analyse kan niet zonder vermelding van een stukje historische context. De ondersteuning en werkmogelijkheden voor mensen met een arbeidsbeperking zijn van maart 2020 tot maart 2022 belemmerd door de coronacrisis. Er golden aanhoudende beperkingen in de dienstverlening en ondersteuning vanwege de maatregelen om besmettingsrisico's te reduceren (richtlijnen RIVM). Veel re-integratietrajecten zijn aanvankelijk stopgezet vanwege de RIVM maatregelen en een deel van de doelgroep durfde vanwege een kwetsbare gezondheid sowieso niet aan het werk. Dit gold met name op het terrein van re-integratie/trajecten, sociaal medische beoordelingen en naleving. Vooral inwoners met een arbeidsbeperking verloren vaardigheden omdat er niet voldoende kon worden ingezet op het arbeidsfit(ter) worden (scholing en cursussen) en de afstand tot de arbeidsmarkt groeide daardoor verder. Gevolg is ook dat consultants de behoeften en actuele mogelijkheden van hun cliënten steeds minder goed in beeld hadden.

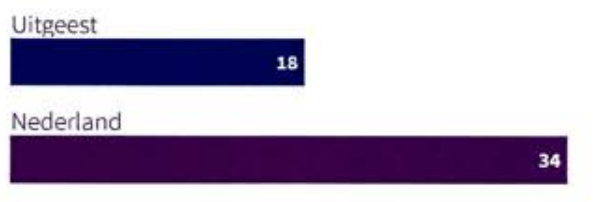
In de nasleep van corona liep de spanning op de arbeidsmarkt in 2022 verder op. Het aantal banen steeg in 2022 opnieuw, terwijl het aantal werklozen afnam. Voor werkgevers in Nederland betekende dit dat het steeds moeilijker werd om nieuw personeel te vinden. Dit zorgde voor veel kansen in de huidige arbeidsmarkt voor werkzoekenden. Inwoners die konden werken, vonden ook werk. Dit waren de inwoners met een korte afstand tot de arbeidsmarkt. Echter de inwoners die nog niet zelfstandig werk hadden gevonden, en het niet lukte om uit de bijstand te stromen had steeds vaker extra ondersteuning nodig. Deze doelgroep had door de coronacrisis een nog grotere afstand opgelopen, zoals de statushouder die de taal nog niet voldoende spreekt en extra ondersteuning nodig heeft om zijn/haar vaardigheden in te zetten in de Nederlandse werkcultuur. Maar ook aan bijvoorbeeld de inwoner met autisme die een baan zoekt in

de logistiek met structuur zonder ad hoc taken. Of de kwetsbare jongere die een veilige (werk)omgeving nodig heeft om goed te kunnen functioneren.

Personen en huishoudens met bijstandsuitkeringen

Onderstaande grafieken laten een beeld zien hoe de bijstandsdichtheid van Uitgeest zich verhoudt tot het landelijke beeld.

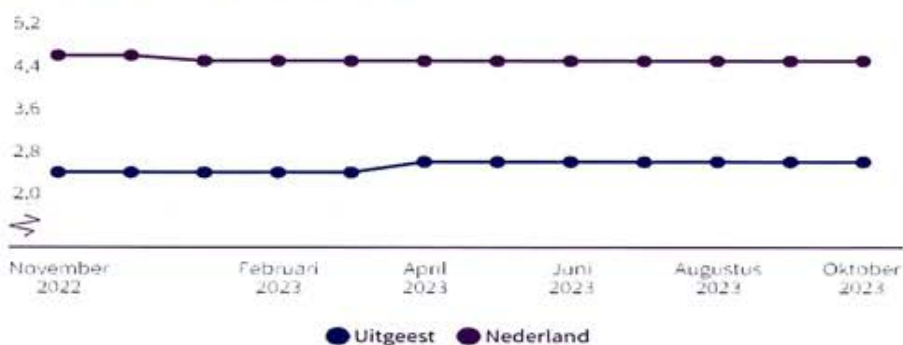
Personen met bijstandsuitkeringen per 1.000 inwoners

CBS | 2023

Huishoudens met bijstandsuitkeringen

% t.o.v. totaal huishoudens

CBS | Nov 2022 - Okt 2023

Instroom en uitstroom

Uitgeest is de afgelopen jaren geconfronteerd met een tekort op de BUIG. We zien dit tekort langzaam toenemen en ook het aantal inwoners met een bijstandsuitkering toenemen.

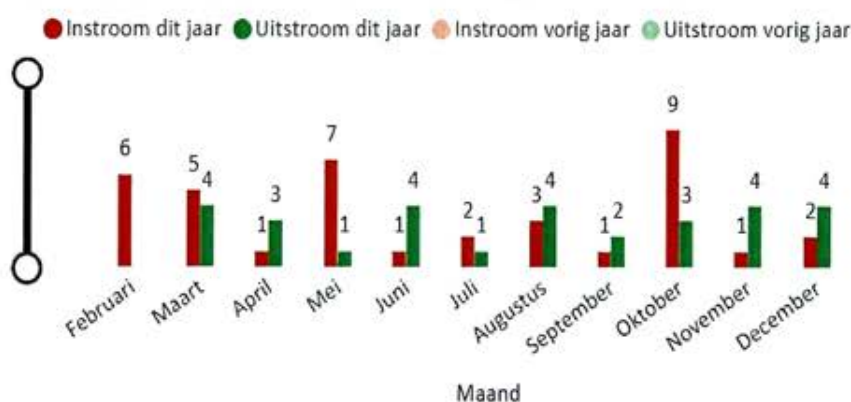
Uitgeest (incl. LKS)	Jaar gem. aantal	Definitief jaarbudget	Lasten	Baten	Totale kosten	Verschil
2022	146	2.134.337	2.332.493	55.727	2.276.766	-142.429
2023	152	2.375.172	2.658.119	52.567	2.605.552	-230.380

In bovenstaande cijfers wordt het definitief macro rijksbudget uitgezet ten opzichte van de werkelijke kosten van BUIG (PW, IOAW, IOAZ en BBZ) en LKS, beide onderdeel van het macrobudget. Het jaargemiddelde aantal uitkeringsgerechtigden is gestegen het afgelopen jaar van 146 naar 152.

In een gemeente waar relatief weinig mensen in de bijstand zitten, kan een hogere instroom procentueel het bijstandsbestand meer doen groeien dan in gemeenten waar toch al relatief veel mensen bijstand ontvangen. Met andere woorden: Uitgeest heeft relatief weinig mensen in de bijstand, waardoor de impact van een hogere instroom procentueel groter is.

We zien bij Uitgeest dat:

- de toename in het bijstandsvolume doorzet;
- zowel de instroom toeneemt en de uitstroom daalt;
- de leeftijd van bijstandsgerechtigden verandert (vooral meer 55-plussers) en
- de groep met een langere verblijfsduur in de bijstand verder toeneemt.

Als je de in- en uitstroom bekijkt, heeft de instroom de grootste piek na de zomerperiode. Dit heeft te maken met het einde van (kortdurende) seizoensarbeid. Later in Q4 neemt deze piek vervolgens af, en neemt ook de uitstroom iets toe.

Instroom vooral jongeren en statushouders

➤ Jongeren

Het zijn de jongeren die relatief het vaakst in- en ook weer uitstromen uit de bijstand. Inwoners tussen de 27 en 35 jaar vormen de grootste groep bij de uitstroom. Jongeren melden zich om verschillende redenen bij Zaffier. In 2023 zijn er 23 jongeren ingestroomd en 20 jongeren zijn uitgestroomd.

Niet alle jongeren die zich melden krijgen een uitkering omdat zij een andere ondersteuningsvraag hebben (bijv. onderwijs of schuldhulp). Als we kijken naar de jongeren met een uitkering zien we dat dit soms komt omdat zij voor een korte periode ondersteuning nodig hebben, bijvoorbeeld door baanverlies. Of ter overbrugging van de tijd tussen twee opleidingen. Deze jongeren stromen doorgaans weer snel uit de bijstand.

Maar er zijn ook jongeren die meer ondersteuning nodig hebben voor een langere periode, omdat ze ook andere (sociale) problemen hebben. Voor Uitgeest waren dit in 2023 3 jongeren die niet direct konden uitstromen uit de bijstand.

Uit onderzoek van het Centraal Planbureau blijkt dat vier op de tien jongeren in de bijstand een vorm van jeugdzorg heeft gehad. Daarnaast zijn er nog specifieke groepen jongeren die langdurig in de

bijstand zitten, zoals alleenstaande minderjarige vreemdelingen of jongeren met een beperking. Dit zijn de jongeren die -sinds de Wajong op slot is gegaan- zich nu melden bij jongerenpunt Check-in.

➤ Statushouders

Bij de instroom is voor Uitgeest duidelijk de impact van de verhoogde taakstelling huisvesting statushouders terug te zien.

In 2022 bedroeg de taakstelling 19 personen en in 2023 waren dit er 31. In de tweede helft van 2023 zijn 5 personen meer gehuisvest dan de taakstelling, dit betekent dan een lagere opgaven voor de eerst helft van 2024.

Van het totaal aantal van 47 statushouders in de bijstand zijn er 22 statushouders **dit jaar** in de bijstand gestroomd. Dat is een stijging van 47%!

Alleen al deze 22 extra geplaatste verklaart de toename van de uitkeringslasten.

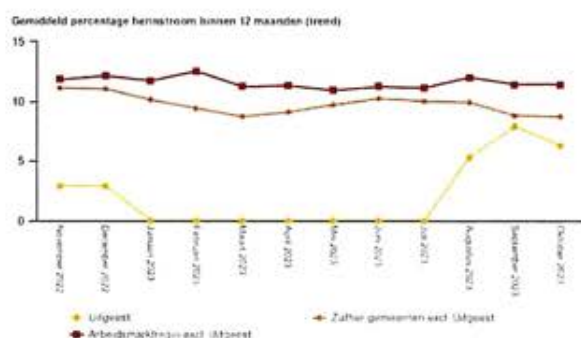
De statushouders zijn wel de groep die als meest kansrijk wordt gezien om uit de bijstand te stromen, waarbij een groepsgerichte aanpak als het meest effectief wordt gezien.

De landelijke ervaring is dat statushouders in principe geen “draaideurklanten” zijn: wanneer statushouders eenmaal uit de uitkering stromen, is dat definitief.

Herinstroom in de bijstand

Herinstroom verwijst naar het fenomeen waarbij mensen die eerder al een bijstandsuitkering hebben ontvangen, opnieuw instromen in de bijstand. Dit kan bijvoorbeeld gebeuren als iemand na een periode van werkloosheid opnieuw een beroep moet doen op een bijstandsuitkering. Het is een belangrijk aspect om te begrijpen hoe mensen in- en uit de bijstand bewegen en welke factoren hierbij een rol spelen.

In Uitgeest zien we dat vanaf januari 2023 er geen sprake was van herinstroom, maar dat in september er voor het eerst sprake was van herinstroom in de bijstand. Seizoensgebonden arbeid speelt hierin een belangrijke rol.

Zittend bestand

Na “het landen” van Zaffier in Q1 2023 spreken we vanaf Q2 onze klanten meer en krijgen hen beter in beeld.

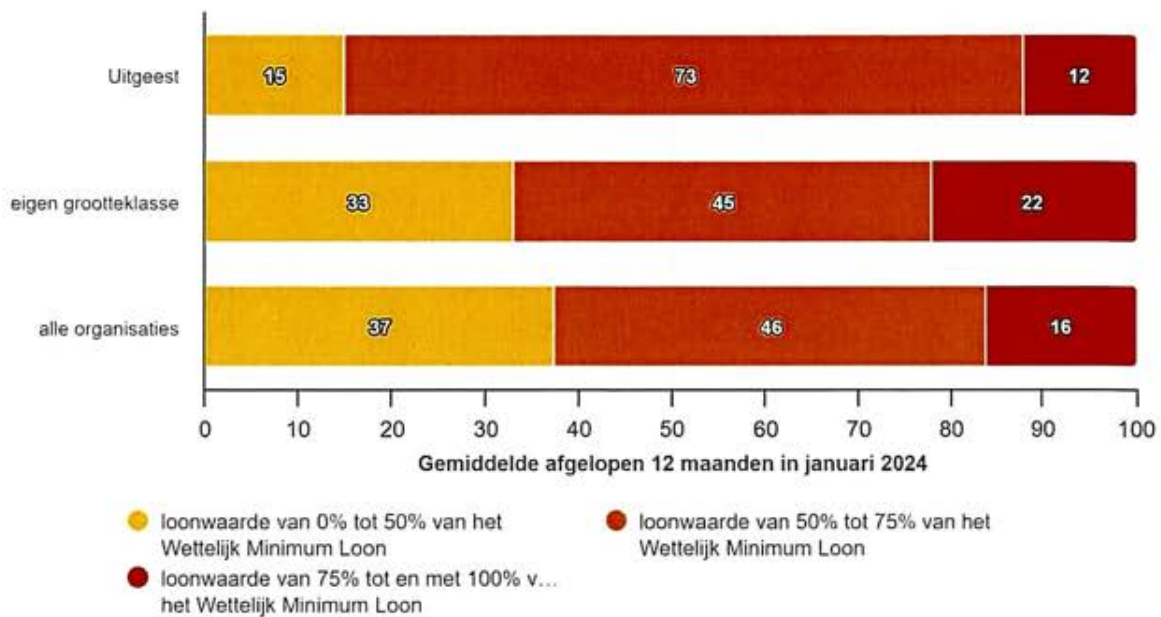
De bijstandspopulatie van Uitgeest heeft een dusdanige afstand tot de arbeidsmarkt dat deze niet, of in mindere mate, heeft kunnen profiteren van de vele vacatures van de afgelopen tijd. Het wordt steeds moeilijker om bijstandsgerechtigden uitkeringsonafhankelijk te maken. Feit is dat er een gat zit tussen de gevraagde vaardigheden en competenties op de arbeidsmarkt en de vaardigheden en competenties waar de bijstandsgerechtigde over beschikt (mismatch).

Daarnaast wordt de doelgroep die in de bijstand instroomt steeds kwetsbaarder. Dit heeft te maken met het feit dat de instroom in de Wet sociale werkvoorziening (WSW) is gesloten en de instroom in de Wajong is beperkt. Als gevolg hiervan stromen deze inwoners in de Participatiewet. Dit zijn

doelgroepen die vaak een grote afstand tot de arbeidsmarkt hebben waardoor een aanzienlijke investering in tijd benodigd is voor een succesvolle re-integratie.

In onderstaande tabel valt af te lezen dat 15% van de bijstandspopulatie een loonwaarde heeft van 0-50% van het wettelijk minimumloon (WML) en 73% een loonwaarde van 50-75% van het WML. Dus 88% van het bestand heeft een loonwaarde van minder dan 75% van het WML.

Grafiek 6.2: Percentage personen met een loonwaarde van (0-50%, 50-75%, 75-100%) van het WML (trend)

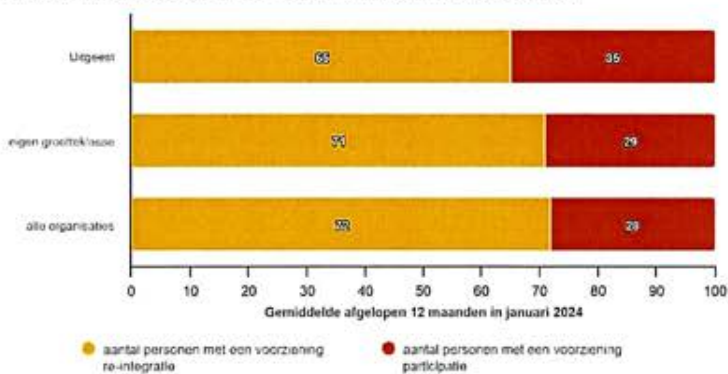
Dit betekent dat er een intensieve(re) en andere inzet nodig is op het bijstandsbestand. Er is geen "laag hangend fruit" meer te plukken van inwoners die direct naar het werk kunnen (worden bemiddeld). Het vinden van een betaalde baan op de reguliere arbeidsmarkt is niet voor iedereen (meer) haalbaar.

Zaffier kijkt overigens niet alleen naar arbeidsparticipatie, maar zorgt ook dat sociale en maatschappelijke participatie in beeld zijn. Dat betekent dat we van een work- naar skill-, nu naar een life-aanpak gaan. De groep die nu bijstand ontvangt, verblijft langer in de bijstand en heeft intensievere begeleiding nodig. Het heeft een langere aanloop nodig voordat deze inzet zichtbaar wordt.

Onderstaande tabel laat het percentage zien van de inwoners met een bijstandsuitkering die respectievelijk een re-integratie of participatievoorziening hebben.

Voor de inwoners die de eerste stappen kunnen maken worden werkstages ingezet. Dit is een instrument voor klanten die niet middels loonkostensubsidie (LKS) aan het werk kunnen maar die meer loonwaarde kunnen genereren dan de beschut werkers. Hierin komt de meerwaarde van Zaffier voor het zittend bestand duidelijk naar voren.

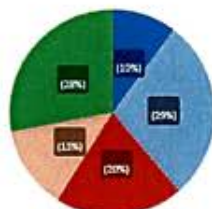
Grafiek 7.2: Percentage personen met een voorziening naar doel inzet voorziening (trend)

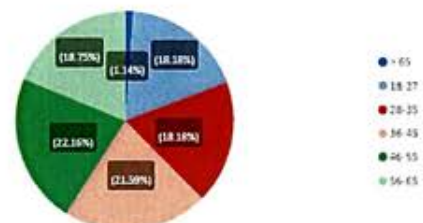
Wanneer we kijken naar de verblijfsduur van de personen die uitstromen, dan zien we dat over de gehele periode 44% binnen het eerste jaar uitstroomt, 16% binnen het tweede jaar en 10% binnen het derde jaar. Naarmate iemand langer een bijstandsuitkering ontvangt, wordt de kans dat diegene uitstroomt kleiner.

De verblijfsduur van de inwoners uit Uitgeest in de bijstand laat zien dat 60% van het bijstandsbestand langer dan 3 jaar in de uitkering zit en minder dan 10% kans heeft om uit te stromen. De trend dat het aandeel bijstandsgerechtigden van 55 jaar en ouder groter wordt, lijkt met name te maken te hebben met het daadwerkelijk ouder worden van de personen die al langer een bijstandsuitkering ontvangen.

Verblijfsduur

Leeftijd

Van het zittende bestand verblijft 20% 3-5 jaar in de bijstand en 28% langer dan 5 jaar. 42% van het bestand is ouder dan 46 jaar; 20% ouder dan 56 jaar.

Tenslotte zien we al jaren een toename van inwoners met psychische kwetsbaarheid in de bijstand. Dit betreft nu gemiddeld 60% van ons klanten bestand. Om die reden gaan we werken met consulenten met aandachtsgebied psychische kwetsbaarheid. Deze meer gespecialiseerde professionals, fungeren als spil tussen gemeenten, UWV, onderwijs, GGZ en maatschappelijke instanties én nemen taken over die verder gaan dan de reguliere taken van een klantmanager (zorg gerelateerd).

Werkgevers en de mismatch op de arbeidsmarkt

Niet iedere werkgever kan nu een investering in werknemers maken. Terwijl er iets extra's nodig is om de stap naar werk te kunnen maken, denk aan begeleiding op de werkvloer, taalondersteuning, aanpassing van werkzaamheden, werktijden, etc. Dit vraagt een investering van de werkgevers, die zij vanwege de hoge werkdruk nu niet kunnen maken. Een voorbeeld zijn de tekorten in de zorg,

waarbij ziekenhuizen geen tijd hebben om stagiaires te begeleiden omdat er handen aan het bed nodig zijn. En een stagiaire heeft een minder grote afstand tot de arbeidsmarkt dan onze klanten. Dit voorbeeld laat zien hoe gering de kansen voor onze doelgroep dan zijn.

Begeleiding op de werkvloer is een instrument dat Zaffier biedt maar ook van de werkgever wordt er nog steeds een investering gevraagd in begeleiding, uitleg en tijd om functies anders in te delen (bijvoorbeeld door middel van jobcarving).

Werkgevers neigen er ook naar om in hun wervingsbeleid (vacatureteksten) vast te houden aan de standaard criteria zoals werkervaring, opleiding, full time beschikbaar, beschikbaar voor wisseldiensten, etc. Dit zorgt voor een kloof tussen vraag en aanbod. Onze doelgroep past niet één op één op bestaande vacatures: er is sprake van een mismatch.

Voor de mensen met een bijstandsuitkering geldt dat zij ten opzichte van de werkende beroepsbevolking gemiddeld lager zijn opgeleid: een aanzienlijk deel beschikt niet over een startkwalificatie. Dat betekent dat ze maximaal een diploma hebben op MBO-1 niveau. Werkgevers zijn daarentegen vooral op zoek naar kandidaten met een opleiding op minimaal MBO-2 niveau of hoger.

In dienst nemen van mensen met een arbeidsbeperking

Het aandeel werkgevers met mensen met een arbeidsbeperking in dienst, neemt niet toe³. Werkgevers willen ontzorgd worden en vinden financiële compensatie een noodzakelijke voorwaarde om met mensen met een arbeidsbeperking -die een verminderde productiviteit per uur hebben- een arbeidscontract te sluiten.

Loonkostensubsidie biedt die financiële compensatie alsmede financiële ondersteuning of ondersteuning in natura in de vorm van jobcoaching. Zaffier biedt deze voorzieningen aan. Desondanks blijven werkgevers terughoudend.

In dit licht wordt vermeld dat per 1 juli 2023 is het wetsvoorstel breed offensief in werking is getreden met als doel om mensen met een arbeidsbeperking aan het werk te helpen en te houden. Het gaat hierbij om mensen met een beperking die niet zelfstandig het wettelijk minimumloon kunnen verdienen. Het betreft mensen die onder de Participatiewet of de Wajong vallen. Het voorstel bevat een groot aantal wijzigingen om:

- a. het proces van werk vinden en behouden eenvoudiger en makkelijker te maken voor werkgevers en werkzoekenden,
- b. het werken aantrekkelijker te maken voor mensen met beperkingen, en
- c. bij te dragen aan duurzaam werk voor arbeidsbeperkten.

In de Participatiewet wijzigen hiervoor onder andere de regels rondom loonkostensubsidie en ondersteuning op maat zoals jobcoaching.

Wij zien op dit moment (landelijk) nog niet de effecten van de invoering van het breed offensief.

Ontheffing van de arbeidsverplichting

Naarmate mensen in het bestand (meerdere) beperkingen hebben, kan er aanleiding zijn om deze mensen tijdelijk te ontheffen van bepaalde arbeidsverplichtingen. Beperkingen kunnen een medische oorzaak hebben of voortvloeien uit persoonlijke omstandigheden. Het spreekt voor zich dat als er

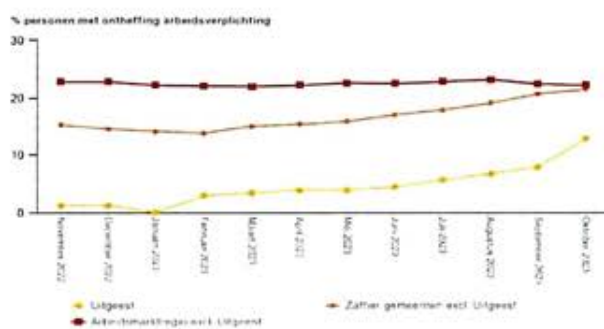
^{3 3} [Wijziging van de Participatiewet en enkele andere wetten in verband met het verbeteren van de regeling voor loonkostensubsidie en enkele andere wijzigingen \(uitvoeren breed offensief\) | Tweede Kamer der Staten-Generaal](#)

veel ontheffingen zijn, dat dan de uitstroomkansen minder zijn en mensen langdurig een beroep op de bijstand zullen doen.

Overigens is een groot aandeel vrijstellingen niet persé negatief. Dit betekent dat kansrijken al zijn uitgestroomd en de huidige groep bijstandsgerechtigden een relatief grote afstand tot de arbeidsmarkt heeft.

Het is tevens een teken dat de gemeente het bijstandsbestand goed in beeld heeft.

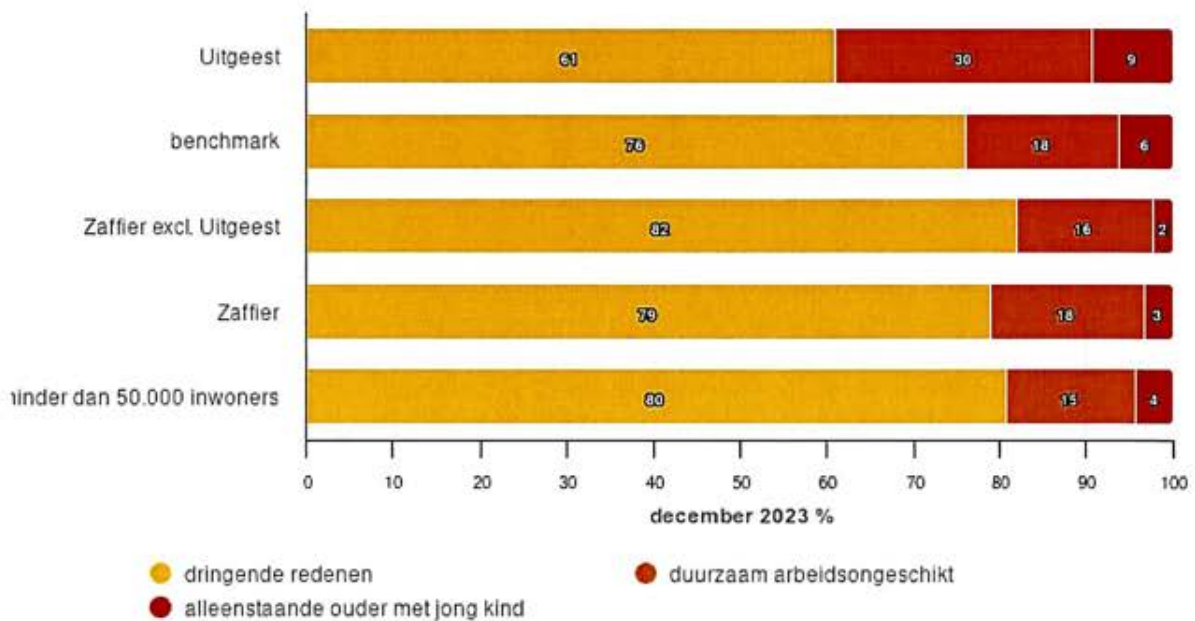
Bij Zaffier neemt het aantal ontheffingen toe. Dit zien we in 2023 ook bij Uitgeest. Ontheffingen van de arbeidsverplichting worden op basis van een onafhankelijk medisch advies afgegeven. Als een inwoner niet kan werken, kan hij/zij tijdelijk ontheven worden van de arbeidsverplichting. Dat gebeurt echter niet zomaar. De wet zegt dat daarvoor dringende redenen nodig zijn en dat geeft al aan dat het om een bijzondere situatie moet gaan. Vandaar dat een ontheffing op basis van een onafhankelijk medisch advies gegeven wordt. Bovendien is de ontheffing altijd tijdelijk. De duur van de ontheffing is afhankelijk van de individuele situatie van de inwoner. Het kan dus gaan om een paar maanden, maar ook om een jaar. Zaffier bekijkt periodiek of de ontheffing verlengd moet worden.

Gemeenten gaan wisselend om met het ontheffen van de arbeidsverplichting voor inwoners die niet kunnen werken. Juist door deze klantengroep goed te registreren geven we als gemeenten/uitvoeringsorganisaties het signaal af richting het rijk dat er meer middelen nodig zijn om deze groep te begeleiden.

In onderstaande grafiek de percentages en redenen van ontheffing. Opvallend is het percentage ontheffingen wegens duurzame arbeidsongeschiktheid. Voor Uitgeest is dat 30%; dit geeft aan dat deze inwoners permanent niet meer in staat zijn tot re-integratie.

Grafiek: Percentage ontheffingen per type

Handhaving/naleving

Handhaving is elke (re)actie die erop gericht is de naleving van de regels te bevorderen en te bewerkstelligen, zo nodig door het opleggen van maatregelen. Dit gebeurt vaak achteraf. Er wordt geconstateerd dat de regels niet worden nageleefd en vervolgens wordt gehandhaafd.

De Participatiewet is hierin streng en geeft weinig beleidsruimte.

De vraag die gesteld kan worden is of de tijd die aan handhavingstrajecten besteed wordt en het effect ervan niet beter op een andere wijze ingezet kunnen worden.

Bij Zaffier verleggen we daarom de aandacht/scope van handhaving achteraf, naar preventie aan de voorkant. We zorgen voor goede begeleiding en duidelijke uitleg van rechten en plichten aan de inwoner bij aanvang van de bijstandsuitkering. Door het gesprek met de inwoners aan te blijven gaan en regelmatig contact voorkom je dat inwoners vergissingen maken en iets vergeten door te geven. Denk bijvoorbeeld aan de inwoner die vergeet om de alimentatie van de kinderen door te geven. Of een inwoner die een schoonmaakhuisje erbij heeft.

Door achteraf te handhaven kan het boete bedrag en het terug te vorderen bedrag flink oplopen. De inwoner is hiermee niet gebaat. Wij zien daarom het belang om bij aanvang van de bijstandsuitkering de inwoner goed te begeleiden. Door meer contact met de inwoner kan er daarnaast ook meer gestuurd worden op de arbeids- of re-integratie verplichting.

Bij de wetswijzigingen Participatiewet in balans komt de focus meer te liggen op de participatieplicht. Zorgen dat deze inwoners mee gaan doen, dit levert ook maatschappelijk gezien meerwaarde op, hetgeen je weer terug ziet in de andere domeinen.

Nalevingsverordening

Gemeenten zijn verplicht een verordening te hebben die er voor zorgt dat belanghebbende de regels naleeft en uitkeringen op de juiste plek terecht komen.

Aan het verstrekken van uitkeringen en voorzieningen zitten rechten maar ook plichten verbonden. De diensten worden verleend onder voorwaarden. Sommige voorwaarden zijn wettelijk bepaald, sommige voorwaarden zijn toegespitst op het individu en de omstandigheden waarin hij of zij verkeert. Naleving van die voorwaarden is belangrijk om te voorkomen dat belanghebbende in de problemen komt. Ook is het belangrijk omdat goede naleving er voor zorgt dat solidariteit en

draagvlak voor het sociaal stelsel geborgd blijven. In de verordening schetsen we de grote lijnen. In een uitvoeringsplan werken we het hoe en wat nader uit aan de hand van doelstellingen.

In Q4 2023 is de nalevingsverordening geharmoniseerd en aan de aan Zaffier deelnemende gemeenteraden voorgelegd ter besluitvorming. De grootste wijziging ligt in de verschuiving van het accent van handhaven, naar zorg dragen voor preventie. Daarom spreken we ook van een nalevingsverordening in plaats van een handhavingsverordening.

B. Getroffen maatregelen om het tekort te reduceren

Interne maatregelen

Eén van de doelstellingen van Zaffier is het beperken van de instroom en verhogen van de uitstroom. Zaffier bundelt competenties en mensen waardoor meer specialisaties mogelijk zijn. Dit vertaalt zich in onderstaande punten:

Beperken instroom

1. Inwoners ontvangen sneller een plan van aanpak
Inwoners krijgen een plan van aanpak waardoor er snel in gezet wordt op activering en meedoen.
2. Snellere doorbemiddeling naar het werkgeversservice punt
Inwoners die aan het werk kunnen worden gelijk doorgeleid voor bemiddeling naar het Werkgeversservicepunt (Wsp).

Verhogen uitstroom

1. Zaffier is een krachtige partner voor werkgevers
Zaffier is op het niveau van de regio Alkmaar een krachtige partner voor werkgevers om te voorzien in hun vacatures en advisering op ondersteuning. Doordat re-integratie, participatie en werkgeversondersteuning zich "onder één dak" bevinden vergroot dit de mogelijkheden voor uitstroom. Doordat Zaffier zelf ook werkgever is voor zowel beschutwerk plekken, werken op locatie (Wol) als detachering, wordt de afstand tussen de kandidaat en de arbeidsmarkt verkleind.
2. Zaffier organiseert zelf het werk
Zaffier zorgt voor passende commerciële opdrachten voor inwoners die niet zelfstandig bij een reguliere werkgever aan de slag kunnen.

Zittend bestand

Simpel Switchen

Veel mensen die vanuit een uitkering willen gaan werken durven die stap niet te zetten. Zij hebben de zekerheid van een stabiel inkomen, vaste begeleiding of een veilige weg nodig. Simpel Switchen wil de drempels om aan het werk te gaan wegnemen en het mensen makkelijker maken om een stapje terug te doen als het even niet lukt. Vanuit onze dienstverlening moet het makkelijker en veiliger worden om die stappen te kunnen zetten en zo nodig de zekerheid bieden om een stap terug te kunnen. Wij dragen zorg dat zoveel mogelijk mensen werken op het niveau van hun eigen kunnen en dat zij daarbij geen belemmeringen ervaren om stappen te zetten in hun ontwikkeling.

Er wordt gebruik gemaakt van de tools die van daaruit beschikbaar zijn gesteld zoals WerkenloonT, Bereken uw Recht, en het exit gesprek.

Met simpel switchen worden de volgende resultaten beoogd:

- route van dagbesteding naar (beschut) werk wordt in kaart gebracht, waarbij knelpunten die onderweg tegengekomen worden, worden geïnventariseerd.
- de inwoner wordt centraal gesteld in zijn ontwikkeling en doet mee op de best passende plek.
- de inwoner laten ervaren dat het veilig genoeg is om een stap te zetten die op dat moment het meest passend is, dit kan zijn een stap naar werk of een stap terug.
- Intensievere samenwerking tussen organisaties, waardoor korte lijnen ontstaan.
- werkwijze simpel switchen (duidelijk route vanuit de verschillende organisaties) waarbij de overgang van dagbesteding naar (beschut)werk en weer terug wordt versimpeld daar waar gewenst en mogelijk.
- gevolgen voor de inkomenssituatie van de inwoner binnen het switchen wordt hierbij meegenomen.
- implementatie werkwijze simpel switchen binnen de verschillende organisaties.

Instrumentengids EVA

Zaffier wil een goed en actueel overzicht hebben van alle re-integratie instrumenten die ingezet kunnen worden voor de inwoners. Zaffier is daarom in 2023 aangesloten op Eva. Eva staat voor: Effectief, Vakbekwaam en Actueel. Eva is een instrumentengids (webpagina) die door alle consulenten te raadplegen is. Tevens maakt instrumentengids Eva het makkelijker om maatwerk te bieden aan werkzoekenden. Door inzicht van- en inzicht in alle instrumenten op één plek kunnen consulenten sneller en bewust het meest effectieve instrument kiezen.

De website Eva wordt door consulenten gevuld met lokale instrumenten die bijdragen aan maximaal meedoen in de maatschappij en/of de begeleiding naar werk.

- Eva ondersteunt professionals in het kiezen van de passende ondersteuning aan werkzoekenden en is inzetbaar in het bijzijn van de werkzoekende zelf.
- Door Eva is er één digitale vindplaats met alle (lokale, regionale en landelijke) instrumenten voor de werkzoekendendienstverlening, eenvoudig en inzichtelijk.
- Eva brengt snel en duidelijk inzicht in de overeenkomsten en verschillen in instrumenten. Dit stimuleert maatwerk waar dat nodig is.

Subsidieregeling Individuele plaatsing en steun (IPS)

Mensen met een psychische aandoening zijn veel vaker werkloos dan mensen zonder psychische problemen. Veel van hen hebben een uitkering vanuit de Participatiewet en vallen daarmee onder verantwoordelijkheid van gemeenten.

Zaffier zet in op een actieve samenwerking met de GGZ om voor zoveel mogelijk mensen die onder behandeling zijn bij de GGZ én de stap naar werk willen en kunnen maken mogelijk te maken.

In maart 2023 is de subsidieregeling IPS voor de gemeentelijke doelgroep gestart.

De subsidieregeling heeft als doel de inzet van IPS-trajecten voor mensen met een psychische kwetsbaarheid met een gemeentelijke uitkering te bevorderen. De regeling was in eerste instantie zo ingericht dat alleen gemeenten bij het UWV een aanvraag konden doen voor de subsidieregeling, na wijziging van de regeling kan Zaffier nu zelf een aanvraag indienen bij het UWV.

Door deelname van de gemeenten aan de IPS subsidieregeling voor de begeleidingstrajecten heeft Zaffier een middel in handen om ook deze groep mensen aan het werk te helpen.

IPS bestaat uit een integraal traject van zorg, re-integratie en jobcoaching, startend vanuit een GGZ-instelling.

Consulenten met aandachtsgebied psychische kwetsbaarheid

Binnen de arbeidsmarktregio heeft Zaffier, net als de gemeenten in de Kop en West-Friesland ingetekend op een nieuw ESF+ hoofdstuk sociale Inclusie. Met deze ESF co-financiering kunnen wij psychisch kwetsbare deelnemers en mensen met meervoudige problematiek, die langdurig niet gewerkt hebben intensieve dienstverlening (gaan) bieden.

Deze cliënten zullen worden begeleid door consulenten met aandachtsgebied psychische kwetsbaarheid en niet door de reguliere consulenten bij het team Participatie.

Naast (vrijwilligers)werk, participatie en ontwikkeling staan deze consulenten stil bij de woonsituatie, de financiële situatie, relaties, gezondheid en zingeving. De problematiek van deze doelgroep is verweven met het brede sociale domein: van participatie tot zelfredzaamheid, van welzijn tot schuldhulpverlening, van bijzondere bijstand tot leefbaarheid. De dedicated consulent streeft een integrale aanpak na.

De intensieve dienstverlening verbetert de persoonlijke situatie van de deelnemer en verhoogt de participatiegraad. De wensen en behoeften van deelnemers zijn leidend bij de inzet van interventies en voorzieningen. De hulpvraag staat dus centraal. De consulenten zetten diverse interventies en voorzieningen in. Dit kan gericht zijn op zorg, hulp, activering en participatie.

De toeleiding naar (vrijwilligers) werk is het hoogst haalbare doel, maar zal niet voor alle deelnemers haalbaar/realistisch zijn.

Statushouders

Op grond van de taakstelling dient de gemeente statushouders te huisvesten. Na huisvesting in de gemeente ontvangen zij doorgaans een bijstandsuitkering. Gemeenten zijn verantwoordelijk om statushouders een sluitend inburgeringsaanbod te doen. Dat bestaat uit 1 van de 3 leerroutes, de module Arbeidsmarkt & Participatie en het Participatieverklaringstraject.

De 3 leerroutes bestaan uit:

- B1 route; route van taal en (vrijwilligers)werk
- Onderwijsroute; een route vooral voor jongeren. Nederlandse taal op B1 niveau of hoger
- Zelfredzaamheidsroute; voor inburgeringsplichtigen waarvoor route 1 en 2 te moeilijk is.

Kennis van de Nederlandse Maatschappij (KNM) maakt onderdeel uit van alle 3 de leerroutes.

Voor deze doelgroep werkt Zaffier met dedicated klantmanagers samen met een dedicated adviseurs vanuit het Werkgeversservicepunt voor bemiddeling naar re-integratie/participatie.

Pilot Project Nederlandse Arbeidsmarkt Navigatie (NAN)

In april 2024 is Zaffier vanuit het team Participatie de pilot project Nederlandse arbeidsmarkt navigatie (NAN-project), gestart. Het doel van het NAN-project is het versterken van ex-statushouders in het vinden van werk dat bij ze past, en het verbeteren van de Nederlandse taal, om zo duurzame uitstroom te genereren. Alle deelnemers doorlopen het traject Taal op de Werkvloer van JAR-opleidingen en een navigatie-traject van Werknavigator[®], waardoor zij beter kunnen aangeven wat voor hen passend werk en passende werkomstandigheden zijn. Daarnaast voelen ze meer vertrouwen om zich te uiten en in actie te komen richting werk.

Het project duurt 1,5 jaar. De eerste evaluatie van de resultaten vindt plaats in september 2024. Bij goede resultaten wordt het NAN- traject opgenomen in instrumentengids EVA als een in te zetten re-integratie instrument.

Pilot werken in de post

Voor de doelgroep statushouders is een pilot gestart met werken in de post. Binnen de pilot werken we toe naar een groepsaanpak en een zoveel mogelijk generieke werkwijze voor iedere statushouder die door de consulent Inburgering bij de afdeling Werk wordt aangemeld voor een traject naar werk.

De pilot start met groepjes van 3 kandidaten; zij krijgen direct een dienstverband aangeboden bij Zaffier afdeling Post. Middels het werken bij de afdeling Post ontwikkelt de kandidaat de Nederlandse taal en werknemersvaardigheden. Het profiel, de competenties en de vaardigheden van de kandidaat worden tijdens het werken goed in beeld gebracht. Met dit profiel wordt de kandidaat door de afdeling Werk voorgesteld bij reguliere werkgevers voor het realiseren van een passende duurzame plaatsing op de arbeidsmarkt. Binnen de pilot is er ruimte voor voldoende begeleiding en taalontwikkeling op de werkvloer, daarnaast kan de pilot met werktijden worden aangepast aan de kandidaat zodat het een passend traject is naast de inburgering.

Het doel van de pilot is:

- ontwikkeling (taal en werknemersvaardigheden)
- in beeld brengen van het profiel

Met als resultaat: een duurzame plaatsing op de arbeidsmarkt.

Werkstages

Voor de inwoners die de eerste stappen kunnen maken worden werkstages ingezet. Dit is een instrument voor klanten die niet middels loonkostensubsidie (LKS) aan het werk kunnen maar die meer loonwaarde kunnen genereren dan de beschut werkers. Hierin komt de meerwaarde van Zaffier voor het zittend bestand duidelijk naar voren

Externe maatregelen

Arbeidsmarktregio

Versterken aansluiting Regionaal Platform Arbeidsmarkt en Human Capital Agenda

Uitgeest en Zaffier zijn aangesloten bij het RPA en het nieuwe initiatief van de Human Capital Agenda. Het betreft een integrale aanpak ter versterking van de regionale arbeidsmarkt, waarbij samen met het bedrijfsleven en het onderwijs wordt gewerkt aan de optimale match tussen werkgever en werknemer. Het stimuleren van technologie- en procesinnovaties, preventie (voorkomen van werkloosheid), verbeteren van de match, leven lang ontwikkelen en duurzame inzetbaarheid, inclusiviteit en de koppeling van onderwijs en de arbeidsmarkt zijn de belangrijkste kaders bij de uitwerking.

Regionale verbinder statushouders

In de arbeidsmarktregio werken we aan een betere arbeidsmarktpositie voor statushouders. Dat is nodig, want meer dan de helft van de statushouders heeft geen betaald werk. Werk is niet alleen van belang om zichzelf financieel te redden. Werk helpt ook om een sociaal netwerk op te bouwen, om sneller de Nederlandse taal eigen te maken en om in te burgeren. Het is ook nodig, omdat we in de huidige, krappe arbeidsmarkt zoveel mogelijk onbenut arbeidspotentieel willen inzetten voor ondernemers met een (dreigend) personeelstekort.

In de arbeidsmarkt wordt daarom een regionale verbinder aangesteld.

De verbinder is verantwoordelijk voor het opstellen, laten vaststellen en (laten) uitvoeren van een regionaal gedragen en meerjarige aanpak om kansen van statushouders op de regionale arbeidsmarkt te vergroten.

De regionale verbinder heeft een spilfunctie in de regio NHN, hij/zij:

- Kijkt binnen de regio wat werkt en deelt de kennis en goede voorbeelden uit de uitvoeringspraktijk.
- Kijkt naar opschaling van trajecten/projecten die lopen voor statushouders en onderzoekt de inzet van (start)banen en duale trajecten waarin taal, werk en opleiding gecombineerd worden.
- Verbetert de mogelijkheden van praktijkleren.
- Richt zich op inzet van jobcoaches voor statushouders.
- Brengt kansen naar werk in beeld.
- Zorgt in samenwerking met WSP-NHN dat inzichtelijk is voor werkgevers welke ondersteunings- en financieringsmogelijkheden er zijn met betrekking tot het in dienst nemen van statushouders.
- Coördineert en verbindt partijen waar extra actie nodig is om statushouders naar werk te begeleiden

Inzet jobhunters

Vanuit het actieplan "Dichterbij dan je denkt" zijn bij het Werkgeversservicepunt 3 jobhunters ingezet. Zij werken aanbod gericht, dus vanuit de kandidaat/inwoner. Voor die specifieke kandidaat gaan ze werkgevers benaderen en kijken of ze functies/vacatures passend kunnen maken. Op deze manier zetten we in op het uitbreiden van ons netwerk aan maatschappelijk betrokken werkgevers, dit zal vooral gericht zijn op MKB. Juist de kleine bedrijven zijn beter ingericht voor de doelgroep en daarnaast zitten de grote werkgevers over het algemeen al in het netwerk van het Werkgeversservicepunt.

Lerende netwerken Ministerie SZW

Zaffier is aangesloten op twee lerende netwerken vanuit het ministerie van SZW welke aansluiten op het programma Verdere Integratie op de Arbeidsmarkt (VIA). De twee lerende netwerken zijn:

- *Lerend netwerk intensieve begeleiding van bijstandsgerechtigden (met migratieachtergrond)*
Gebleken is vanuit het onbenut arbeidspotentieel dat een groot gedeelte een migratieachtergrond heeft.
- *Lerend netwerk leren en werken statushouders*
Doel van dit lerende netwerk is om statushouders via leren en werken effectiever naar arbeid te begeleiden.

Doel van de lerende netwerken is om kennis met elkaar te delen, dit wordt gedaan door werkbezoeken, praktijkinzichten en good practices te delen. Tools, handreikingen en trainingen met elkaar te delen en in gesprek te gaan met de doelgroep

Naleving

Heronderzoeksplan en rechtmatigheid 2023

Vanaf 1 oktober 2023 is er een start gemaakt met het doen van heronderzoeken. Dit wordt gezien als een 0-meting om te kijken hoe al onze inwoners er voor staan die bij ons een uitkering hebben. De periode die er voor is uitgetrokken om dit zorgvuldig te doen is van 1 oktober 2023 tot 1 april 2025. Dit betekent dat alle inwoners met een uitkering levensonderhoud worden gezien en gesproken. De 0-meting wordt enerzijds verricht om te kijken of de inwoners gebruik maken van alle voorzieningen die Zaffier te bieden heeft of buiten Zaffier relevant kunnen zijn zoals toeslagen of de kindregeling.

Anderzijds om rechten en plichten tegen het licht houden en te bespreken en onregelmatigheden tijdig op te sporen en te corrigeren. Hiermee worden (hogere) schulden bij de inwoners vanwege een terugvordering voorkomen.

In het dossieronderzoek wordt daarbij gekeken naar woonsituatie, norm, inkomen, vermogen, voorzieningen etc. Via Suwinet worden zaken als Inkomen, RDW, bedrijvenregister, belastingdienst, bankrekeningen, medebewoners, kostendelerstoets, BRP gecheckt

Hierdoor ontstaat een inzichtelijk klantenbestand ("Ken je klant") waarin de gegevens over de mogelijkheden, wensen en eigenschappen van de bijstandsgerechtigden bekend en duidelijk zijn. Kortom: wat weten, kunnen en willen zij?

Nalevingskader

Zaffier heeft een nalevingsverordening opgesteld welke in Q4 2023 aan de individuele gemeenteraden ter besluitvorming is aangeboden.

Dit biedt de inwoner maar ook de consulent duidelijkheid. Aan het verstrekken van uitkeringen en voorzieningen zijn rechten maar ook plichten verbonden. De diensten worden verleend onder voorwaarden. Sommige voorwaarden zijn wettelijk bepaald, sommige voorwaarden zijn toegespitst op het individu en de omstandigheden waarin hij of zij verkeert. Naleving van die voorwaarden is belangrijk om te voorkomen dat belanghebbende in de problemen komt. Ook is het belangrijk omdat goede naleving er voor zorgt dat solidariteit en draagvlak voor het sociaal stelsel geborgd blijft.

Belangrijk onderdeel in de verordening is preventie. Zaffier streeft naar optimale dienstverlening en maatwerk om te bereiken dat de verplichtingen voortvloeiend uit de wetten en aanverwante regelingen spontaan worden nageleefd en niet-gebruik van regelingen wordt voorkomen. Zaffier informeert de belanghebbende over de rechten en plichten die zijn verbonden aan een uitkering en/of een re-integratievoorziening en de gevolgen van het ten onrechte ontvangen van een uitkering en/of re-integratie voorziening, misbruik en oneigenlijk gebruik.

In de verordening schetsen we de grote lijnen. Ter nadere uitvoering van de verordening stelt Zaffier periodiek een uitvoeringsplan naleving vast:

- Het uitvoeringsplan besteedt in ieder geval aandacht aan de visie en aanpak ter voorkoming en bestrijding van oneigenlijk gebruik en misbruik van uitkeringen en voorzieningen.
- In het uitvoeringsplan worden de onderdelen preventie en controle verder uitgewerkt en geconcretiseerd.

Bedrijfsvoering

Project Denktank

Het inventariseren binnen de setting van een denktank van onderwerpen, die voor anticipatie op toekomstige wetgeving zoals de Participatiewet in balans in aanmerking kunnen komen.

Nu de Participatiewet in balans weliswaar niet controversieel verklaard is, maar het nog onduidelijk is wanneer het nieuwe kabinet zich hierover buigt, stellen wij voor te anticiperen op dit wetsvoorstel en daar waar mogelijk hier in de praktijk alvast naar te handelen, in die gevallen waar wij van mening zijn dat dit voor de inwoner bijdraagt of tegemoetkomt aan het bieden van bestaanszekerheid of bijdraagt aan de participatie of re-integratie.

Geschikte onderwerpen worden vervolgens in pilotvorm uitgewerkt en uitgetest binnen Zaffier, waarna deze in gehele organisatie geïmplementeerd gaan worden ingeval van een bestuurlijk “go”. Subdoel is om cultuuromslag naar werken volgens de geest van de nieuwe wetgeving nu al gaan bewerkstelligen.

Project Methodisch werken

Zaffier zet de komende jaren in op methodisch werken; dit betekent volgens een systematische aanpak werken bij het begeleiden van inwoners naar werk en participatie met als doel duurzame uitstroom of duurzame participatie. Hiermee wordt een kwalitatieve verbetering gemaakt in het begeleiden van inwoners bij hun re-integratie/ participatietraject. Hiervoor zijn duidelijke richtlijnen en een uniforme benadering nodig, zodat iedere inwoner op de voor hem/haar best passende wijze wordt ondersteund.

Het cluster re-integratie & participatie is een 'nieuw' opgericht organisatieonderdeel, met als doel een betere focus te ontwikkelen op re-integratiedoelstellingen van inwoners. Het is van belang dat er door de consultants methodische en professionele ondersteuning wordt geboden, vanuit een duidelijke visie. De uitdaging zit in het expliciet maken van een moderne en doelmatige begeleidingsmethode. Pas dan kan er een professionele 'lerende' uitvoeringspraktijk ontstaan waarmee Zaffier kan aansluiten bij ontwikkelingen en uitwisseling met gelijksoortige partners en brancheorganisaties. Ook wordt daarmee de eigen praktijk evalueerbaar en ontwikkelbaar.

Drie werkgebieden binnen Zaffier die bestaan uit verschillende disciplines

De gemeenten die vallen onder Zaffier zijn opgedeeld in drie werkgebieden. Inkomensconsulenten van Zaffier werken in de drie werkgebieden. In alle werkgebieden is de gemeente Alkmaar vertegenwoordigd. Hierdoor ontstaat uniformiteit in werkwijzen. Processen zijn voor alle gemeenten gelijkwaardig. De caseloads zijn ook anders ingericht. Het is niet meer een caseload per gemeente maar een consultant heeft meerdere gemeenten in zijn/haar caseload. Bij ziekte of vervanging is dit minder kwetsbaar. De pijn wordt dan verdeeld over alle gemeenten in plaats van dat er één gemeente zonder consultant zit. Voor de participatieconsulenten zijn de gemeenten opgedeeld in zes werkgebieden.

Verbeterd controleplan

Zaffier werkt conform een controleplan waarbij periodieke heronderzoeken een belangrijke rol spelen. Hierdoor komen dossiers op regelmatige basis terug en worden ze gecontroleerd op juistheid. De rollen kwaliteit en interne controle zijn bij Zaffier gescheiden. Hierdoor kunnen de kwaliteitsmedewerkers zich richten op de kwaliteit en kan het team interne controle onafhankelijk de werkzaamheden uitvoeren.

Interne controle is bij Zaffier ook anders ingericht als bij de uitvoeringsorganisaties ervoor. Bij constatering van een fout wordt deze direct aangemerkt als fout in plaats van dat deze hersteld wordt en niet wordt geregistreerd. Interne controle geeft daardoor een realistischer beeld waardoor er door de teammanagers beter gestuurd kan worden op onvolkomenheden

Meer inzet op kwaliteit en scholing

Zaffier zet beduidend meer in op kwaliteitsborging en kwaliteitsverhoging in plaats van enkel op toetsing achteraf. Ook zijn er meer kwaliteitsmedewerkers werkzaam dan in het verleden. Afgelopen maanden is er extra ingezet op scholing aan consultants m.b.t. de inhoud, actualiteiten en ontwikkelingen van de Participatiewet.

Cijfers worden gemonitord en geanalyseerd. Er is in 2023 aangesloten bij landelijke benchmarks waardoor Zaffier kan zien welke resultaten zij behalen en wat anderen doen. Door deze normbepaling weten de teammanagers waar zij achter lopen en waar sturing nodig is. Naast de

benchmarks is er een dashboard aan de hand waarvan de hele organisatie elk kwartaal geïnformeerd wordt. Dit geeft onder andere inzicht waar de verbeterpunten liggen.

C. Beoogd effect van de genoemde maatregelen op de tekortreductie

Dashboard

Zaffier informeert periodiek over de voortgang wat betreft de doelen van Zaffier zoals geformuleerd in *Bouwen aan Sora*. Deze resultaten worden op twee manieren gepresenteerd: in een kwartaalrapportage in de vorm van een gekwalificeerd rapport, en in een voor het bestuur toegankelijk gekwantificeerd dashboard. Het resultaat is een standaard kwartaalrapportage met gedragen definities en heldere afspraken over wie welke rol hierin heeft. Per maatregel kan zodoende inzichtelijk gemaakt worden wat het beoogde effect zal zijn.

Benchmark

Uitgeest is sinds juli 2023 aangesloten op de Divosa benchmark. Dit is het instrument waarmee gemeenten hun resultaten op het gebied van werk & inkomen, statushouders en inburgering en armoede en schulden kunnen meten en vergelijken. De benchmark geeft inzicht in hoe de gemeente Uitgeest presteert op deze gebieden. Hoe kan het beter? En hoe doen andere gemeenten het? De Divosa benchmark geeft actuele cijfers van de uitvoering én helpt deze ook te duiden. Hierdoor kan Zaffier bijsturing geven op de genomen maatregelen en resultaten. Dit zal een effect hebben op het tekort.

Adequate informatievoorziening

Zaffier presenteert het dashboard en de benchmark cijfers op uitnodiging in de raad van Uitgeest. Ook wordt de raad geïnformeerd middels de kadernota, begroting en het jaarverslag van Zaffier.

Het aantal maatregelen dat het college heeft genomen is afdoende. Vanaf januari 2023 voert Zaffier de Participatiewet uit voor Uitgeest. Zaffier is nog een jonge organisatie en het eerste jaar heeft vooral de focus gelegen op het inrichten van de organisatie (bedrijfsvoering en personeel) en de basis goed neer te zetten, door te harmoniseren. Zo zijn alle verordeningen en beleidsregels opnieuw in Zaffier verband vastgesteld zodat er eenduidig kan worden gewerkt. In Q4 van 2023 zijn de verordeningen en beleidsregels door respectievelijk de raden en het AB van Zaffier vastgesteld.

Voor 2024 is de prognose dat de maatregelen ervoor zullen zorgen dat het tekort voor de gemeente Uitgeest grotendeels wordt teruggedrongen tot een niveau dat voor 2024 geen aanspraak kan worden gedaan op de vangnetregeling. Deze prognose is op basis van de huidige cijfers en gecommuniceerde voorlopige Rijksbijdragen.

Echter, Uitgeest heeft ook in 2024 te maken met een hoge taakstelling huisvesting statushouders. Dit betekent een blijvende instroom in het bijstandsbestand met statushouders, hetgeen een dempend effect kan hebben op de te nemen maatregelen.

D. Ondertekening

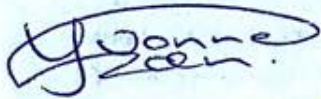
Een verzoek tot vangnetuitkering dient door het college van burgemeester en wethouders te worden ingediend, ook indien de uitvoering van de Participatiewet aan een samenwerkingsverband is overgedragen. De ondertekening geschiedt door burgemeester en secretaris. De ondertekening is volledig indien de naam van de gemeente en de naam van de ondertekenaar zijn ingevuld, de datum is ingevuld en de handtekening is gezet.

De verklaring is slechts geldig indien dit door middel van het door de minister van SZW ter beschikking gestelde aanvraagformulier wordt aangeboden aan de raad.

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Uitgeest verklaart dat het voor 15 augustus 2024 de genoemde maatregelen heeft getroffen om te komen tot tekortreductie.

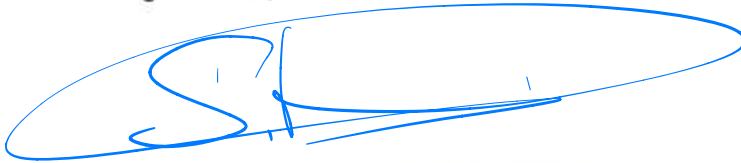
Datum: 12 augustus 2024

De loco-secretaris,

Naam van de ondertekenaar: Yvonne Groen

De burgemeester,

Naam van de ondertekenaar: Sebastiaan M. Nieuwland

2. Instemming gemeenteraad

In artikel art. 10, eerste lid, onderdeel d, BPw staat dat de verklaring van het college de instemming van de gemeenteraad moet hebben. De instemming is pas geldig indien de verklaring aan de raad is aangeboden in de vorm van het door de minister vastgestelde aanvraagformulier.

De gemeenteraad stemt in met de verklaring van het college. Daarmee bevestigt de gemeenteraad dat het college:

1. voldoende duidelijk heeft gemaakt wat de oorzaken zijn van het tekort;
2. voldoende duidelijk heeft gemaakt dat het pakket van maatregelen effectief is om de geschetste problemen aan te pakken, binnen de mogelijkheden die de gemeente heeft;
3. voldoende duidelijk heeft gemaakt dat dit pakket van maatregelen, voor zo ver door de gemeente beïnvloedbaar is, leidt tot een beoogde tekortreductie. Daarbij wordt het effect van deze maatregelen kwantitatief dan wel kwalitatief inzichtelijk gemaakt.

Op welke wijze is de gemeenteraad geïnformeerd door het college?

Voorafgaand aan, het hiervoor opgenomen onderdeel A. Analyse, is door het college het proces op hoofdlijnen beschreven hoe de raad betrokken is: vanaf het moment van signalering van het tekort op het BUIG-budget en het daarop volgend proces van bepalen en treffen van maatregelen, tot aan het moment dat de verklaring van het college voor instemming wordt voorgelegd aan de raad.

Hieronder is er ruimte voor de gemeenteraad voor aanvullingen op het genoemde overzicht.

Samenvatting van de opvattingen van de gemeenteraad

In de samenvatting van de opvattingen van de gemeenteraad staat op hoofdlijnen op welke onderwerpen de raad heeft gereageerd op de verklaring van het college. De onderdelen van de verklaring zijn vaak al eerder in de raad besproken. Het gaat dus om het gehele proces vanaf de signalering van het tekort. Verder betreft het hier alleen onderwerpen die in de raadsbesluiten zijn opgenomen, die afwijkend zijn van het raadsvoorstel.

Om de beschrijving zo eenvoudig mogelijk te houden wordt gebruik gemaakt van een checklist die kan worden aangevuld. Het verzoek is om aan te kruisen welke onderwerpen in de raadsbesluiten zijn opgenomen. Dit geschiedt d.m.v. het plaatsen van een X voor de betreffende onderdelen. Daarnaast is er ruimte voor aanvullingen.

X	Typering van de reacties die in de raadsbesluiten zijn opgenomen gedurende het gehele proces
	Expliciet goedkeurend, waardering over analyse en maatregelen uitgesproken
	Impliciet goedkeurend, is behandeld als hamerstuk
	Afkeurend en gevraagd het plan te herzien
	Verzoek om onderdelen van de globale analyse te herzien of aan te vullen
	Verzoek om bepaalde maatregelen te schrappen of aanvullend maatregelen te treffen.
	Verzoek om het tempo van invoering en/of uitvoering van maatregelen te versnellen.
	Verzoek om extra informatie over maatregelen
	Verzoek om meer informatie t.a.v. de beoogde effecten van maatregelen
	Verzoek om gerealiseerde effecten te monitoren en terug te koppelen
	Motie om een andere beleidsmaatregel te treffen

Ondertekening

De ondertekening geschiedt door voorzitter en griffier. De gemeenteraad dient voor het moment van indiening van het verzoek zijn instemming te hebben gegeven. De aanvraag dient uiterlijk 15 augustus 2024 door de Toetsingscommissie te zijn ontvangen.

De gemeenteraad van de gemeente Uitgeest stemt in met de onder 1 afgegeven verklaring door het college van deze gemeente.

Met de ondertekening gaat de gemeenteraad akkoord met de beschrijving van de wijze waarop hij is geïnformeerd door het college en met de weergave van de samenvatting van de opvattingen van de gemeenteraad.

De voorzitter,

Naam van de ondertekenaar: Sebastiaan M. Nieuwland

De plv. griffier,

Naam van de ondertekenaar: Martine Kool_

Toelichting op het aanvraagformulier bij het basis verzoek voor de ambtelijke ondersteuning van het college

Voor de juistheid en beoordeling van de aanvraag is het niet toegestaan dat u het format van de pagina's aanpast.

U vindt in deze toelichting

- Hoe verloopt de aanvraagprocedure?
- Waarom zijn er twee versies van dit formulier?
- Hoe is het aanvraagformulier opgebouwd?
- Waarom is er een samenvatting in het aanvraagformulier opgenomen?
- Waarom is er een procesvraag in het aanvraagformulier opgenomen over de wisselwerking tussen het college en de gemeenteraad?
- Hoe uitgebreid moet het aanvraagformulier worden ingevuld en is hier een extern bureau bij nodig?
- Toelichting per vraag

Hoe verloopt de aanvraagprocedure?

Een verzoek om een vangnetuitkering over 2023 dient uiterlijk op 15 augustus 2024 te zijn ontvangen door de Toetsingscommissie vangnet Participatiewet. Omdat sprake is van een fatale termijn worden verzoeken die na 15 augustus 2024 door de Toetsingscommissie vangnet Participatiewet worden ontvangen, niet in behandeling genomen. Het college dient het verzoek digitaal door middel van het webformulier op www.toetsingscommissievp.nl in te dienen. Na de aangegeven datum is dit webformulier niet meer beschikbaar.

U vindt onderaan dit formulier meer achtergrondinformatie over de aanvraagprocedure, de wet- en regelgeving, de relatie met jaarcijfers (SiSa verantwoording) en de ondersteuning vanuit Divosa. Op de website www.toetsingscommissievp.nl kunt u meer informatie vinden over de aanvraagprocedure en de deadline voor het indienen van een complete aanvraag.

Waarom zijn er twee versies van dit formulier?

Van dit formulier bestaan twee versies: 'basisverzoek' en 'uitgebreid verzoek'. De versie die u moet gebruiken is afhankelijk van het volgende:

- indien uw gemeente zowel over 2021 als over 2022 geen vangnetuitkering is verleend, gebruikt u de versie 'basisverzoek'.
- indien uw gemeente over 2021 en/of over 2022 wel een vangnetuitkering is verleend, gebruikt u de versie 'uitgebreid verzoek'.

De verklaring van het college verschilt tussen een 'basisverzoek' en een 'uitgebreid verzoek'.

Hoe is het aanvraagformulier opgebouwd?

De vangnetaanvraag bestaat uit twee gedeeltes:

1. De verklaring van het college en de toelichting op de verklaring

2. De instemming van de gemeenteraad

Onderdeel 1 bestaat uit vier onderdelen: A, B, C en D. Het gaat om de verklaring van het college (onderdeel D) en een toelichting van het college op deze verklaring. Deze toelichting gebeurt aan de hand van drie vragen (onderdelen A, B en C). Na iedere vraag kunt u het antwoord invoegen. U kunt eventueel tabellen of grafieken invoegen. U kunt aangeven op welke brondocumenten, die eventueel in de gemeenteraad zijn besproken, de aanvraag is gebaseerd. U kunt geen bijlagen toevoegen aan deze aanvraag. Hieronder wordt per vraag aangegeven wat verwacht wordt van de beantwoording.

Daarna dient in onderdeel 2 de gemeenteraad te tekenen voor zijn instemming met de verklaring van het college. Dit mag niet worden vervangen door het in- of toevoegen van een gemeenteraadbesluit.

Waarom is er een samenvatting in het aanvraagformulier opgenomen?

Uit het onderzoek naar de rol van de gemeenteraad is duidelijk geworden dat raadsleden behoefte hebben aan beknopte informatie op hoofdlijnen, zodat de rol van de gemeenteraad om in te stemmen met de verklaring van het college beter uitvoerbaar wordt.

Waarom is er een procesvraag in het aanvraagformulier opgenomen over de wisselwerking tussen het college en de gemeenteraad?

In het aanvraagformulier is de volgende vraag opgenomen: 'op welke wijze is de gemeenteraad geïnformeerd door het college?' Onder deze vraag is een korte checklist opgenomen met een zestal punten die kunnen worden aangevuld.

Vanaf de invoering van de vangnetuitkering in 2015 heeft de gemeenteraad een inhoudelijk-beoordelende ten aanzien van de vangnetuitkering; deze rol lag voorheen bij de Toetsingscommissie vangnet Participatiewet. Uit een onderzoek door de Toetsingscommissie bleek dat gemeenteraden slechts beperkt de vangnetaanvragen inhoudelijk beoordeelden. De beantwoording van de procesvraag geeft inzicht in de mate waarin de raad is betrokken bij de processtappen van signalering tot reductie van het tekort.

Hoe uitgebreid moet het aanvraagformulier worden ingevuld en is hier een extern bureau bij nodig?

Het uitgangspunt van de aanvraag van de vangnetuitkering is dat elke gemeente – ongeacht het aantal inwoners – zelfstandig de aanvraag moet kunnen voorbereiden en indienen. Dat houdt in dat alleen het opstellen van de aanvraag geen reden is om een extern bureau te betrekken. Daarbij wordt benadrukt dat het aan het lokale bestuur is hoe uitgebreid de vragen in het aanvraagformulier worden beantwoord, mits deze vragen duidelijk worden beantwoord. De beantwoording van de vragen in het aanvraagformulier is verplicht. Dat geldt niet voor de suggesties in de onderstaande toelichting. Op de pagina 'beoordeling en advisering' over de VU 2023 wordt een en ander eveneens toegelicht.

Toelichting per vraag

Het college van de tekortgemeente verklaart dat het maatregelen heeft getroffen om tot tekortreductie te komen en geeft daarop een toelichting door het invullen van de onderdelen A, B en C. Alle vragen moeten worden beantwoord. Hieronder staat een toelichting bij vraag B en C. Hieronder staan suggesties bij vraag A, B en C.

Bij D volgt ondertekening door het college van de gemeente. Alle onderdelen moeten worden ingevuld.

Onderdeel A

In dit onderdeel van de verklaring van het college wordt een analyse van de oorzaken van het tekort beschreven. Onder een analyse van de oorzaken van het tekort wordt verstaan: 'de ontwikkeling van de uitgaven en de oorzaken daarvan.' Deze analyse dient specifiek in te gaan op de situatie in de eigen gemeente of de eigen arbeidsmarktregio. Een algemene analyse, die niet ingaat op de situatie in de eigen gemeente of arbeidsmarktregio, volstaat niet als analyse van de oorzaken van het tekort.

Suggesties bij de beantwoording van A

- Kunt u de omvang van het tekort betrekken bij uw analyse?
- Kunt u aangeven op welk moment het college heeft gesignaleerd dat een tekort zal ontstaan?
- Wilt u in uw analyse van de oorzaken de nadruk leggen op factoren die door het college kunnen worden beïnvloed? De analyse betreft dus vooral de ontwikkelingen in de uitgaven van de gemeente.
- U kunt hierbij ook gebruik maken van de rekentool Participatiewet 2023ⁱ en/of de Benchmark van Divosaⁱⁱ.
- U kunt in de analyse ook beschrijven wat het effect is van getroffen maatregelen in voorgaande jaren.

Onderdeel B

De maatregelen kunnen worden getroffen vanaf het moment dat het tekort bekend is of dat men vanuit een prognose het tekort ziet aankomen, tot uiterlijk de datum van indiening van het verzoek.

Er zijn meerdere factoren die een invloed hebben op de ontwikkeling van het tekort. Om die reden wordt gesproken van een bijdrage aan de reductie van het tekort.

Hieronder staat toegelicht wat wordt bedoeld met 'het treffen van maatregelen'.

- Wat wordt verstaan onder een *maatregel*?
 - Onder een maatregel wordt verstaan: een besluit over hoe iets wordt opgelost of veranderd.
- Wat wordt verstaan onder het treffen van maatregelen.

- Onder het treffen van een maatregel wordt verstaan dat het besluit is genomen door het college en waarvan de uitvoering in gang is gezet voor het tijdstip van indiening van de aanvraag.
- *Moet het steeds een nieuwe (aanvullende) maatregel zijn?*
 - Van het college wordt verwacht om te analyseren wat de oorzaken zijn van het tekort, wat hieraan inmiddels is gedaan en wat hiervan de effecten per jaar zijn. En vervolgens of, in dat licht, al dan niet nodig is om tot extra maatregelen te komen ten einde het tekort verder te reduceren.
Die afweging is aan het lokaal bestuur. Het college dient wel de gemeenteraad inzicht te verschaffen over deze afweging. Deze afweging dient dan ook in dit onderdeel te worden beschreven.

Suggesties bij de beantwoording van B

- Geef waar mogelijk en voor zover relevant de relatie tussen oorzaken en maatregelen.
- U kunt in uw antwoord verwijzen naar eerder genomen maatregelen. Indien mogelijk kunt u de effecten van eerder genomen maatregelen betrekken bij de maatregelen die u nu treft.
- U kunt bij het antwoord aangeven of gebruik gemaakt is van de volgende tool(s):
 - de [rekentool SEO](#)
 - de benchmark Divosa
 - de tool “informatie over eerdere aanvragen”, te vinden via de gelijknamige pagina [“Informatie over eerdere aanvragen”](#). Met deze tool kunnen aan de hand van kenmerken van gemeenten (grootteklasse, omvang tekort en arbeidsmarktregio) vergelijkbare gemeenten worden gevonden, waarbij direct zichtbaar wordt welke maatregelen deze gemeenten hebben getroffen. Dit kan nuttig zijn bij het oriënteren op de externe maatregelen.
- U kunt in uw antwoord bij voorkeur onderscheid maken tussen eerder getroffen maatregelen (voorafgaande jaren) en nieuwe (nog te treffen, lopende het jaar tot indiening).
- U kunt hierbij ook de maatregelen aangeven die in het kader van de aanpak van uw arbeidsmarktregio worden gedaan en waaraan uw gemeente een extra bijdrage levert. In het geval van externe maatregelen dient ook sprake te zijn van externe consultatie.
- U kunt bij het noemen van de maatregelen ook de samenhang met andere maatregelen of effecten in het sociale domein benoemen.

Onderdeel C

De toetsingscommissie geeft geen oordeel over de mate van effectiviteit van de maatregelen.

Bij deze vraag wordt verwacht dat het college inzichtelijk maakt dat het maatregelen treft waarmee het college beoogt/verwacht dat deze bijdragen aan een reductie van het tekort.

Suggesties bij de beantwoording van C

- U kunt een inschatting van het beoogde effect kwantitatief uitdrukken en als dat niet mogelijk is kunt u het beoogde effect kwalitatief uitdrukken. Onder kwantificering wordt verstaan: de beoogde opbrengst in minder uitkeringen respectievelijk in het beoogde besparingsbedrag.
- U kunt de beoogde effecten presenteren per maatregel of als dat niet mogelijk is voor meerdere maatregelen gezamenlijk.
- U kunt aangeven op welke wijze het college de effecten van de maatregelen monitort.

Achtergrondinformatie bij dit formulier

Wet- en regelgeving

In het BPw is geregeld dat het college alleen via een door de minister van SZW beschikbaar gesteld aanvraagformulier een verzoek tot een vangnetuitkering kan indienen, als bedoeld in artikel 74 van de Participatiewet. De verklaring van het college voor een basisverzoek kunt u vinden in het BPw, artikel 10, eerste lid, onder d. De verklaring van het college voor een uitgebreid verzoek kunt u vinden in het BPw artikel 10, eerste lid, onder d, jo. artikel 10, tweede lid. In het BPw staat dat de verklaring van het college een toelichting omvat zoals gevraagd in het modelaanvraagformulier (BPw, artikel 10, onderdeel e).

Aanvraagprocedure

De toekenning van een vangnetuitkering gebeurt uitsluitend op verzoek van het college van burgemeester en wethouders van de tekortgemeente en nadat is vastgesteld dat aan alle geldende eisen wordt voldaan. Blijkens artikel 8c, eerste lid, van de Participatiewet, kan het indienen van een verzoek tot vangnetuitkering niet worden overgedragen aan het bestuur van een openbaar lichaam op grond van de Wet gemeenschappelijke regelingen.

Bij het indienen van een verzoek tot vangnetuitkering moet het college verklaren dat het maatregelen heeft getroffen om tot tekortreductie te komen. Verdere toelichting op de aanvraagprocedure en de vangnetuitkering 2023 kunt u vinden op: www.toetsingscommissievip.nl

Via het aanvraagformulier hoeft het college geen informatie te verstrekken over de jaarcijfers (toegekend budget, de netto uitkeringslasten en de door de accountant gerapporteerde foute of onzekere bestedingen), aangezien het ministerie –mede op basis van de SiSa-verantwoording- al over deze gegevens beschikt en zij de toetsingscommissie daarover zal informeren.

Ondersteuning Divosa

Divosa, de vereniging van leidinggevenden in het Sociaal Domein, zal periodiek bijeenkomsten organiseren waarbij wordt ingegaan op de vangnetuitkering. Daarnaast wordt de Benchmark door Divosa ondersteund en heeft Divosa een factsheet maatregelen uitgegeven.

Ook heeft Divosa bijgedragen aan het beschikbaar komen van een tool waarin de aanvragen van de afgelopen drie jaar zijn verwerkt. De tool en aanvragen worden per VU-jaar op de website van de Toetsingscommissie gepubliceerd. Zie hiervoor de rubriek: informatie over eerdere aanvragen.

ⁱ <https://atlasresearch.shinyapps.io/rekentool-bijstandsverdeelmiddel/>

ⁱⁱ www.divosa.nl/diensten/divosa-benchmark
